

JOURNALISTI

1

2015

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
91. vuosikerta 15.1.2015

Asenne- kasvattaja

Journalisti selvitti,
kenellä on vaikutus-
valtaa. Trendin Jenni
Lieto tarjoaa luki-
joille inspiraatiota ja
ratkaisumalleja.

8

tässä lehdessä

○ Elina Raittila saa partiosta vastapainoa toimittajan työlle. **34**

KUVA: RISTO HÄMÄLÄINEN

○ Helsingin Sanomat on yhä STT:n siteeratuin.

16

○ ANNA HYVÄN KIERTÄÄ: Uuden Maan Sanomat luottaa luovaan harhailuun.

24

poimuri

Pilapiirros- ja satiirikulttuuri on hyvin erilainen Suomessa Länsi-Eurooppaan verrattuna. Suomessa on kulttuurinen piirre, että vakavilla asioilla ei saa pilailla. Hyvin helposti suomalaisella tarttuu vitsi kurkkuun. Aina jos on joku polttava ja hankala tilanne, siitä pitäisi käydä pelkästään asiapohjaista keskustelua. Mielipiteet pitäisi muotoilla sillä tavalla, että kaikki ovat niistä samaa mieltä.

Sarjakuvataiteilija Ville Ranta
Yle Puheen Aamun haastattelussa
8. tammikuuta

Ranskalainen poliittinen journalismi on aina ollut roisia, ja pilkasta ovat saaneet osansa kaikki. Siinä missä suomalaisittain pysytään asiassa tyytyteen asti, Ranskassa pilkkakirves pilkkoo kaiken palasiksi.

Toimittaja Rauno Lahti
Hämeen Sanomissa 9. tammikuuta

Pilapiirros väistämättä loukkaa aina joskus jotain, mutta sekin pitää osata tehdä tarpeeksi hyvin. Sananvapauden toinen puoli on, että huonoakin mukua ja erilaisia mielipiteitä pitää puolustaa ja sietää – tosin niitä kaikkia ei

tarvitse hyväksyä.

Ilta-Sanomien päätoimittaja Tapio Sadeoja
HSTV:n studiokeskustelussa 8. tammikuuta

Sananvapauteen kuuluu myös se, mitä saa lukea ja nähdä, mediasta tai muualta. Sitäkään ei voi alkaa määritellä vain sen mukaan, mitä itse kukin pitää tarpeellisena tai sopivana tietona. Jos kukin vuorotellen karsii pois muun kuin itselleen mieluisan, jäljelle ei paljon jää.

STT:n uutispäätoimittaja Minna Holopainen
Aamulehdessä 8. tammikuuta

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
91. vuosikerta 15. 1. 2015

TOIMITUS

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA
/ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Markku Lappalainen 040 586 0613

TOIMITUSSIHTEERI/REDAKTIONS-
SEKRETERARE
Manu Haapalainen 044 755 5002
Manu Marttinen (vuorotteluvapaalla)

TOIMITTAJAT/REPORTRAR
Nina Erho 050 379 8155
Marja Hokonen 050 379 9108

ULKOASU/LAYOUT
Heli Saarela 050 528 5001

TILAUKSET/BESTÄLLNINGAR
YAP tilaajapalvelu 0303 9778
tilaajapalvelu@yap.fi

PAINO/TRYCKERI
I-print Oy, Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA/UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
(09) 6122 330, faksi (09) 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.släktnamn@journalistiliitto.fi
www.journalisti.fi

KANNEN KUVA: JANI LAUKKANEN

*Journalisti vaalii
laadukasta journalismia,
sananvapautta ja
alan parhaita perinteitä.
Journalisti tarkastelee
kriittisesti media-alaa
ja sen ilmiöitä.*

MARKKU LAPPALAINEN markku.lappalainen@journalistiliitto.fi

Satiiria ei tapeta aseella

Ahdistava, barbaarinen, järkyttävä, lamauttava, vastenmielinen... Sanat eivät riitä kuvaamaan niitä

tuntemuksia, joita terroristi-isku ranskalaiseen satiirilehden *Charlie Hebdoon* on herättänyt eri puolilla maailmaa. Asemiehet tekivät sen, mitä terrorismilla tavoitellaan: kylvivät ihmisten keskuuteen kauhua ja lietsoivat pelon ilmapiiriä.

Kahdentoista ihmisen murha oli myös vakava isku ihmisi- syyttä ja sananvapautta vastaan. Islamistisia iskulauseita toisteleiden tappajien viestistä ei ole epäselvyyttä. Rikos mikä rikos, vaikka se kuinka vannottiin profeetan nimiin.

Charlie Hebdo on vuosikymmenien ajan ravistellut satiirin keinoin yhteiskunnallisia ilmiöitä. Erityisesti se on käsitellyt uskonnollisia ja poliittisia ääriilmiöitä, kuten profeetta Muhammedin nimissä harjoitettua terroria.

Murhattujen kollegat ovat

välittömissä reaktioissaan korostaneet sitä, että terrorin edessä ei sovi luopua sananvapauden periaatteista. Satiiria ei tapeta aseella.

**”Somessa terroristien viestit leviävät sellaise-
naan, ilman tul-
kintaa ja kriittis-
tä journalistista
arviointia.**

”Paras keino on nauraa nämä barbaarit historian roskakoriin”, totesi brittiläinen poliittinen pi-
lapiirtäjä **Martin Rowson** (*Press Gazette* 8. tammikuuta).

Isku on laajasti nähty yrityksenä karkottaa hymy huuliltamme, haluna vaihtaa vapaa sana. Kyseessä ei ole vain toimittajien ja piirtäjien työn halveksunta. Teko ilmentää halua tuhota erilaisuus keskuudessamme ja horjuttaa demokratiaa, jonka

keskeisiin perusarvoihin lukeutuu juuri sananvapaus.

Terrorismi operoi keinoilla, jotka eivät kuulu demokraattiseen yhteiskuntaan. Sille ei saa antaa periksi, sitä ei sovi pelätä eikä sen teoista sovi provosoi-
tua. Terrorismin ei ymmärrys yllä eikä siitä siksi kannata hakea järkeä. Näin on helppo sanoa, ja tuoreeltaan varmasti on hyvä pitää nämä ajatukset mielessä varsinkin uutisia von-
gatessa. Ei ole myöskään yhden-
tekevää, miten asiat kerrotaan.

Sosiaalisessa mediassa viestit singahtelevat ja asiat kytkey-
tyvät aivan eri tavalla kuin perinteisessä journalismin maailmassa. *Helsingin Sanomien* uutispäällikkö **Jussi Pullinen** toi somen roolin oivaltavasti esille (*Nyt* 9. tammikuuta). Somessa terroristien viestit leviävät sellaisenaan, ilman tul-
kintaa ja kriittistä journalistis-
ta arviointia. Sitähän terroristit juuri haluavat.

Hän antoi hyvän vinkin: ”Mieti ennen kuin jaat videon terroristihyökkäyksestä!”

Uusi ilme, uutta sisältöä

Journalisti on uudistunut. Syyskuun lopulla esittelimme uuden verkkolehtemme. Nyt on painetun lehden vuoro. Haluamme luoda nahkamme: tarjota uusissa kehyksissä kiin-
nostavaa sisältöä lukijoillemme. Mukana on uutta ja vanhaa. Haluamme parantaa lukukokemusta ja palvella yleisöämme entistä paremmin.

Journalistin verkkolehdestä on *Ajankohtaista*-uutisblogi, jota päivitämme tarpeen mukaan, myös painetun lehden ilmestymiskertojen välillä.

Samaa uutismateriaalia emme juurikaan jakele enää paperimuodossa. Verkkolehdestä on myös barometri, jonka avulla kartoitamme lukijoidemme mielipiteitä ajankohtaisista asioista.

Edellisestä *Journalistin* suuresta lehti-uudistuksesta on yhdeksän vuotta. Tuolloin syntynyt lehti muuntui ajan myötä ja tekijöiden vaihtuessa. Nyt olemme uudessa evoluution vaiheessa. Odotamme mielenkiinnolla palautetta, jotta voimme parantaa lehteä entisestään.

KASVO

RAIMO SALOKANGAS

● Journalistiikan professori emeritus, Suomen historian dosentti Turun yliopistossa, tiedotusopin dosentti Tampereen yliopistossa

● Filosofian tohtori Turun yliopistosta 1982, pääaineena Suomen historia

● Työskenteli 25 vuotta Jyväskylän yliopiston journalistiikan oppiaineessa.

● Teoksia: Aikansa oloinen. Yleisradion historia 1949–1996 (1996). Eljas Erkkö – vaikenematon valtiomahti (2009, yhdessä Ohto Mannisen kanssa).

Ajan henki on ylen runsas

Journalistiikan professori Raimo Salokangas jäi eläkkeelle vuoden alussa, omien sanojensa mukaan hilpein mielin ja juuri sopivaan aikaan.

IRENE PAKKANEN, TEKSTI • MIKKO VÄHÄNIITY, KUVA

”Uusi aika vaatii uusia ihmisiä. Mediassa on menossa iso murros, joskaan ei ensimmäinen ja tuskin viimeinenkään.”

Kun **Raimo Salokangas** aloitti Jyväskylän yliopistossa vuonna 1989, lehdissä oli saksitaitto ja pimiöt, radiossa kelasanauhat ja äänitarkkailijat, televisiossa filmi ja äänittäjät eikä netistä tietoakaan. Toimittajan persoonalla ei juuri revitelty.

Tämän ajan journalisti on monitekijä, jonka työn tulokset päätyvät useille julkaisualustoille. Toimittajasta on tullut näkyvä persoona, jolla on sosiaalisessa mediassa suora yhteys yleisöönsä.

SALOKANGAS EI NÄE toimittajan ammattia uhattuna, mutta kantaa lievää huolta journalistin roolista tilanteessa, jossa ihmiset käyttävät kaikenlaista sosiaalista mediaa ja ovat jatkuvasti yhteydessä toisiinsa.

”Mikä rooli jää toimitetulle työlle kaiken sen keskellä? Siis sille, että joku työkseen seuroi asioita meidän puolestamme ja esittää ne meille järkevässä ja kiinnostavassa muodossa?”

Häntä huolettavat myös nuoret, jotka eivät pysty irtaantumaan älypuhelimistaan. Kun samanhenkiset nuoret ovat tiiviissä yhteydessä keskenään ja vinkkaavat toisilleen samankaltaisista asioista, tiedonvälityksestä tulee pienten piirien ajatustenvaihtoa.

Elämme mediatarjonnan suhteen ennennäkemättömän runsasta aikaa.

”Ensimmäistä kertaa median historiassa kaikki vanhat ja uudet mediat ovat samalla alustalla eli netissä. Sen ohella televisiosta, radiosta ja lehdistä on tullut milloin tahansa

käytettävissä olevia arkistoja. Ja kaikki tämä on siinä älypuhelimessa”, Salokangas pohtii.

RUNSAUDEN PULASSA elävät myös journalistien työn tekijät. Salokankaasta on vaikea uskoa, että yksi ja sama ihminen pystyy tekemään kaikkea, ainakaan laadusta tinkimättä.

Vaikka murros on syönyt työpaikkoja, rinnalla syntyy koko ajan uusia tapoja tehdä journalismia.

”Hyperlokaali on yksi malleista, joilla journalismi uudistuu. Paikallismedian täytyy kuitenkin mennä verkkoon, missä nuoret jo ovat.”

”Paikallismedian täytyy mennä verkkoon, missä nuoret jo ovat.”

Tutkijoiden maailmalle saattajana Salokangas kokee onnistuneensa. Tohtoreita on tullut 27 ja muutama on vielä pellillä koamassa.

”Useimmat ovat palanneet tutkijoiksi työelämästä, mistä olen erityisen iloinen”, hän sanoo.

”Väitöskirjan tekeminen tuo uusia ajatuksia ja pakottaa toimittajan ajattelemaan lujemmin kuin ennen.”

Salokangas jatkaa kustantajana ja suomentajana puoliksi vaimonsa **Ulla Ekman-Salokankaan** kanssa omistamassaan Blue Moon -kustantamossa.

”Lieka yliopistoon säilyy jonkin aikaa, sillä olen luvannut saattaa kanssani aloittaneiden gradut ja väitöskirjat loppuun saakka.” •

Opi perusasiat. JSN:n puheenjohtajan Risto Uimosen mielestä toimittajat tuntevat Journalistin ohjeet liian huonosti. "Toimitukset toistavat samoja alkeellisia virheitä ylintä joutoa myöten."

JSN antoi ennätysmäärän langettavia

JANNE SALOMAA, TEKSTI • HEIDI-HANNA KARHU, KUVA

Julkisen sanan neuvoston langetusprosentti oli vuonna 2014 korkea. JSN huomautti etenkin puutteista virheiden korjaamisessa.

JSN antoi viime vuonna 38 huomautusta. Langettavien päätösten osuus, 40 prosenttia ratkaisuksista, on 2000-luvun suurin. Kaikista vuosien 2004–2013 ratkaisuksista langettavien osuus oli 27 prosenttia.

Vuonna 2013 neuvosto antoi 39 huomautusta, mutta ratkaistujen kanteluiden määrä oli 114, kun viime vuonna JSN käsitteli 96 tapaus. Keskimäärin JSN on 2000-luvulla antanut parikymmentä langettavaa vuodessa.

Neuvoston puheenjohtajan **Risto Uimosen** mukaan on silti mahdotonta sanoa, ovatko tiedotusvälineet rikkoneet *Journalistin ohjeita* kahtena viime vuonna aiempaa useammin. Ainakin osasyynä huomautusten yleistymiseen

hän pitää sitä, että yleisö kantelee JSN:lle aiempaa herkemmin.

MYÖS KANTELUMÄÄRÄN osalta viime vuosi oli ennätyksellinen. JSN sai 344 kantelua, joista osan se tosin ratkaisee vasta tänä vuonna.

Eniten JSN antoi huomautuksia puutteista virheiden korjauksessa.

"Ihmettelemme neuvostossa toistuvasti sitä, miksi joissakin toimituksissa suhtaudutaan hyvin nihkeästi oikaisupyyntöihin", Uimonen sanoo.

Hän toivoo toimittajien sisäistävän ajatuksen, että virheen rehti korjaus vahvistaa median uskottavuutta.

"Yleisön joukossa on aina ihmisiä, jotka huomaavat virheen ja sen, jos sitä ei korjata. Kuka luottaa väliineseen, joka jättää yleisön väärän tiedon varaan?"

ILTALEHDEN VASTAAVA päätoimittaja **Kari Kivelä** ei usko, että toimittajat

jat tarkoituksella rikkoisivat oikaisukäytäntöjä.

"Jotta oikaisu saadaan digitaalisessa mediassa nopeasti julki, pitää usein toisen kuin alkuperäisen jutun tekijän huolehtia oikaisusta. Tämä on haaste ainakin johtaville digitaalisille medioille."

Ilta-lehti sai JSN:ltä viime vuonna kaksi huomautusta liittyen virheiden korjaamiseen. Kivelä korostaa, että molemmissa tapauksissa *IL* korjasi virheen. Toisessa tapauksessa lehti sai langettavan siitä, ettei se kertonut yleisölle virheestä ja sen korjauksesta. Toisessa tapauksessa *IL* taas ei aluksi ottanut oikaisupyyntöä vakavasti eikä pyrkinyt korjaamaan virhettään viipymättä.

Ilta-lehti sai vuonna 2014 medioista eniten JSN:n huomautuksia, yhteensä viisi. Kivelästä se ei silti ole kovin paljon, jos sen suhteuttaa *IL:n* verkkojuttujen määrään.

"Suomalaisista medioista vain *Ilta-Sanomien* on samaa volyymiluok-

kaa. Suhteessa julkaisumäärään kanteluiden tai langettavien määrä ei ole kasvanut, päinvastoin." •

VIRHEEN KORJAUKSESTA ON AINA KERROTTAVA

• Virheiden puutteellinen korjaus etenkin verkkojutuisa on työllistänyt viime vuosina JSN:ää. Siksi neuvosto selvensi Journalistin ohjeita vuoden 2014 alussa.

• Nyt ohjeissa korostetaan, että "verkossa olennaisen virheen korjaamiseksi ei riitä virheellisen tiedon tai jutun poistaminen". JSN myös lisäsi ohjeisiin, että korjauksen huomioarvo on suhteutettava virheen vakavuuteen.

 JOHANNA VEKKO
 painokoneetseis@gmail.com
 KIRJOITAJA ON VAPAA TOIMIT-
 TAJA, SATUNNAINEN TUTKIJA JA
 STARTUP-YRITTÄÄ.

Suoritusähkky

Kaveripiiriini kuu-
luu muutamia, jot-
ka ovat vieneet
monomaanisen ke-
räilyharrastuksen
huippuunsa. He
ovat kompletisteja. Tämä tarkoittaa
sitä, että hyllystä pitää löytyä kaik-
ki *Simpsonien* kaudet, kaikki Mar-
velin koskaan julkaisemat sarjaku-
vat tai 13th Floor Elevators -bändin
harvinaisimmatkin bootleg-julkai-
sut. Kun yksi keräilykohde on saatu
valmiiksi, seuraa ihana kolmen mi-
nuutin nirvana, kunnes siirrytään
seuraavaan kohteeseen.

Itse olen wannabe-kompletisti journalismin kuluttajana. Tyydytystä on mahdoton saavuttaa. Ahdistun, kun katson pinoa lukemattomia *The New Yorkereita*, huvia *Hesari*-kasoja. Kun avaan iPadin, Longform-sovellus suosittelee toinen toistaan kiinnostavampia pitkiä juttuja ja *The New York Times* tuputtaa omaa erinomaista journalismiaan.

Koen erityisen huonoa omaatuntoa, kun en ehdi lukea sanomalehteä. Siis lähes päivittäin. Syyllisyyteni kasvaa samaa tahtia lehtitornien kanssa. Sunnuntaisin käytän lukemiseen tuntikausia, koska haluan lukea kaiken (paitsi urheilusivut, joku roti sentään).

Kuuluuhan minun kansalaisena ja toimittajana tietää, mitä tapahtuu! Miksi en tunne sote-uudistuksen koukeroita, miksi en ota jo selvää Kreikan veloista?

PUOLISONI SIIRSI sanomalehtipinoni ensin sängyn alle piiloon ja sieltä vaivihkaa paperinkeräykseen. Pientä riitaahan siitä syntyi, mutta voi olla, etten olisi löytänyt aikaa viime kesäkuun lehtien lukemiseen.

Kun olin sanomalehdessä töissä, huomasin, etteivät edes uutispäälliköt lukeneet lehteä joka päivä. Miten sitä voi odottaa tilaajilta?

Nyt ne pirulaiset ovat alkaneet tehdä kahta lehteä päivässä! *Hbl:n* mukaan digitaalinen iltapäiväpainos *Kväll* on ollut menestys, joten *Hesari* kokeilee samaa.

Voisi luulla, että tämä ahdistaa ihmistä, jolla on päivän Facebook, Twitter, Instagram ja koko loputon internet luettavana. Mutta taustalla on fiksu ajatus, sama kuin *The New York Timesilla*, kun se alkoi julkaista koostetta päivän olennaisimmista asioista.

Tämä on paluuta aikaan, jolloin sanomalehti kertoi ihmisille, mitä tänään tuli tietää – erotuksena toki se, että nyt lukija pääsee itse halutessaan myös vaihtoehtoisen tiedon lähteille.

OSA SAMAA ILMIÖTÄ on uutiskirjeen paluu. Vielä hetki sitten uutiskirjeitä pidettiin noloina menneisyyden jäänteinä, mutta nyt esimerkiksi päivän tai viikon parhaita juttuja suosittelevat sähköpostikirjeet ovat taas muotia. Uutiskirjeellä – kuten sanomalehdellä – on alku ja loppu. Sen voi suorittaa, toisin kuin internetin.

Jokunen vuosi sitten kirjoitin, että sanomalehtien perinteisen sisältöjaon aika on ohi. Verkon tiedonhaun logiikka ei tukenut sitä, eikä myöskään sosiaalisen median suositustalous, jossa luettiin kaverien linkkaamia juttuja. Nyt juttujen niputtaminen lehtimäisiksi kokonaisuusiksi on palannut uusissa muodoissa.

Internet-ajalle ei vieläkään ole kehitetty toimivaa vastinetta sanomalehden etusivusta, eli siitä, mitä maailma näyttää tänään yhdestä avokonttorista katsottuna. On hyvä, että näkyy muuallekin. Mutta kun kompletistia alkaa ahdistaa, hän voi kääntyä muutaman valitsemansa kirjeenvaihtajan puoleen ja saada selville, mitä maailmalle tänään kuuluu. ●

KUYA: KAI WIDELL

Neljäs valtiomahti

Journalisti kysyi kollegoilta, mitä on toimittajan valta, ja kenellä sitä on. Tässä jutussa omaa valtaansa pohtivat Tuomo Pietiläinen, Jenni Lieto ja Tuomas Enbuske.

NINA ERHO, MARJA HONKONEN, TEKSTI • JANI LAUKKANEN, KUVAT • HELI SAARELA, KUVITUS

Toimittajan vaikutusvalta on katsojan silmässä. Päätelmä perustuu kyselyyn, jossa *Journalisti* pyysi joulukuun alussa joukkoa toimittajia ja muita alaa tuntevia nimeämään kolme mielestään vaikutusvaltaisinta toimittajaa ja perustelemaan vastauksensa. Eri nimiä kertyi yli kuusikymmentä, ja yli kaksi kolmannesta niistä mainittiin vain kerran.

Moni vastaaja tulkitsti vaikutusvallan kumpuavan johtavasta asemasta isossa välineessä. Useiten nimettyjen joukossa olivat *Helsingin Sanomien* päätoimittaja **Kaius Niemi**, lehden politiikan ja talouden esimies **Marko**

Junkkari, Yle Uutisten politiikan päällikö **Pekka Ervasti** sekä MTV:n uutisten ja ajan-kohtaisen vastaava päätoimittaja **Merja Ylä-Anttila**.

"Kaius Niemi on maan suurimman ja arvovaltaisimman sanomalehden päätoimittajana suuri vaikuttaja, sillä hän linjaa, mitä alaiset tekevät." "Pekka Ervasti vaikuttaa taustalla journalismin agendaan." "Merja Ylä-Anttila vaikuttaa uutisvalintoihin ja -linjaan."

Toisaalta institutionaaliseen valtaan sekoittuu henkilökohtaisista saavutuksista ja ominaisuuksista kumpuavaa valtaa.

"Ervasti kommentoi politiikkaa ajatuksia herättävällä tavalla. Hän on taitava sanankäyttäjä, ja nopea journalistisissa liik-

keissään." "Niemellä on unelmatausta sananvapaustaistelijana ja rohkeana konfliktijournalistina."

"**JOS ETSITÄÄN** sankarijournalisteja, jotka löytävät uusia näkökulmia ja tekevät sitä, mikä journalismissa on tärkeintä, heitä on paljon enemmän kuin asemansa puolesta vaikutusvaltaisia. Vaikutusvalta riippuu myös siitä, mitä journalismin aluetta pidetään tärkeänä."

Tiettyä toimittajantyötä tietyille tai tietyille isoille medioille tekevästä toimittajista eniten mainintoja keräsivät *Helsingin Sanomien* taloustoimittaja **Tuomo Pietiläinen**, politiikan toimittaja **Unto Hämäläinen** ja taloustoimittaja **Jyri Hänninen** sekä *Hufvuds-*

Pekka H

Heikki Aittokoski Kari Huhta Tuomas Milonoff **Kaius Niemi**
Riku Rantala Minna Passi **Jyri Hänninen** Arto Nyberg
Vesa Sirén **Ville Pernaa** Tommi Parkkonen Johanna Lahti
Vappu Pimiä Ulla Appelsin **Saska Saarikoski** Matti Kalliokoski
Atte Jääskeläinen Timo Harakka Päivi Anttikoski Arja Paananen
Rita Tainola Arman Alizad Veera Luoma-aho **Hanna Nikkanen** Jan Hurri
Magnus Berglund Antti Blåfield **Anu Silfverberg** Antero Mertaranta
Merja Ylä-Anttila Antti-Pekka Pietilä **Elina Grundström**
Jeannette Björkqvist Wali Hashi **Susanna Reinboth** Maarit Huovinen
Holopainen **Pekka Ervasti** Anni Lintula Teija Sutinen **Unto Hämäläinen**
Ruben Stiller **Tuomas Enbuske** Suna Vuori Pauli Aalto-Setälä Minna Knus-Galan
Tuomo Pietiläinen Minna Holopainen **Juha Kauppinen** Kaj Kunnas
Oskari Onninen Eeva-Liisa Hynynen **Marko Junkkari**
Marja Manninen Timo Haapala
Vesa Rantanen Johannes Ijäs Matti Apunen
Anna-Lena Laurén
Kalle Isokallio Jenni Lieto
Kreetta Karvala

Heidät mainittiin. Yli 60 kollegaa sai maininnan, kun Journalisti kysyi toimittajilta, kenellä on vaikutusvaltaa. Useamman kuin kerran nimeyty on merkitty punaisella.

tadsbladetin ja Svenska Dagbladetin Moskovan-kirjeenvaihtaja **Anna-Lena Laurén**.

Vapaista toimittajista useimmin mainittiin **Tuomas Enbuske**, **Anu Silfverberg**, **Juha Kauppinen** sekä pitkän linjan vapaa toimittaja, nykyinen *Viesti*-lehden päätoimittaja **Elina Grundström**.

Hesarilaisilla vaikutusvaltaa perusteli saavutusten ja taitojen lisäksi väline, muilla nimenomaan jutut, taidot ja tavat:

"Laurén yhdistää taitavasti pienet ja isot tarinat, tekee huikeaa journalistista jalkatyötä, ei kampanjoi." "Ilman Kauppista emme tietäisi Talvivaarasta elintärkeitä asioita." "Grundströmin ja Silfverbergin kaltaisilla on jotakin sanottavaakin pelkän raportoinnin sijaan."

KAIKKIAAN NIMEÄMISTEN perusteluissa toistuivat toimittajan kyky herättää tunteita, ajatuksia ja keskustelua, tehdä skruppeja ja nostaa esiin aiheita sekä käyttää useita välineitä, myös somea.

Usein mainittiin myös syvä asiantuntemus, hyvät verkostot sekä kyky tavoittaa laajoja, vaikutusvaltaisia tai muista poikkeavia kohderyhmiä.

Osa vastaajista halusi pohdiskella toimittajan vaikutusvaltaa laajemminkin. Onko se ennen kaikkea yleiseen mielipiteeseen vaikuttamista vai poliitikkojen toimintaan vaikuttamista? Kulutusvalintoihin vaikuttamista? Vakuuttavuutta toisten toimittajien silmissä? Paljastamisen valtaa? Vaikenemisen valtaa?

MEDIOISTA eniten journalisteja nimettiin *Helsingin Sanomista*. Maakunta- tai paikallislehden, talouslehtien, aikakauslehtien ja STT:n väkeä nimettiin hämmästyttävän vähän.

Kahvipöytäkeskustelujen kingi *Seiska* mainittiin vain yhdessä pohdiskelussa, *Aku Ankkaa* ei lainkaan. Olisiko lista toisenlainen, jos vastaajana olisi ollut yleisö?

Eräs vastaaja huomautti, että katveeseen jää helposti media, joka tavoittaa kansalaiset esimerkiksi ammatti-, järjestö- ja potilaslehtinä mutta myös naistenlehtinä.

"Nuorten naisten ikäluokassa todella vaikutusvaltaisia ovat *Demi* ja *Lily*, ja ne käyttävät vaikutusvaltaansa hienosti."

Nina Erho

Pitää jaksaa ideoida, kenen kautta ja miten asioita tuodaan esiin ja pitää olla hereillä, millaisia malleja antaa.

Jenni Lieto

Arvojohtaja

”Minulla on valtaa nostaa esiin aiheita ja vaikuttaa näkökulmiin, joista ihmiset maailmaa katsovat, jopa ravistella niitä”, sanoo aikakauslehti *Trendin* ja sen yhteisön *Lilyn* päätoimittaja **Jenni Lieto**.

Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että **Kati Outinen** puhui joulukuussa ensisijaisesti muoti- ja lifestylebrändiksi mielletyn *Trendin* isossa henkilöjutussa tasavaroista, palkoista ja ikäsyrynnästä.

Liedon aiempi luotsattava, 12–19-vuotiaalle suunnattu *Demi*, tekee asennekasvatusta esimerkiksi käyttämällä rakastumisen kohteesta sanoja rakas ja kulta, ei poikaystävä. Liedon päätoimittajakaudella aloitettiin *Demi*-raportit, tutkimukset tytöistä.

”Halusimme nostaa esiin myönteisiä näkökulmia siihen, minkälaista elämää nykytytöt elävät ja minkälaisia arvoja heillä on. Puhe tytöistä ja nuorista on liian usein puhetta ääri-ilmiöistä: syömishäiriöistä, aborttiluvuista, huumeista ja internetin vaaroista.”

LIETO ARVIOI vaikutusvaltansa lukijoihin olleen *Demissä* jopa suurempaa kuin *Trendissä* ja *Lilyssä* nykyään.

”Nuorilla mielipiteet ja arvot ovat vasta muodostumassa. Lukijoilta tuli ihan suoraan palautetta, että *Demi* on vaikuttanut siihen, millaiseksi naiseksi olen voinut kasvaa.”

Trendillä virallinen kohderyhmä ulottuu lähes nelikymppisiin, mutta eniten lukijoita on ikäluokassa 25–35. Heidän mielipiteensä ovat valmiimpia, mutta Lieto tietää, että niihin voi yhä vaikuttaa.

Hän sanoo haluavansa *Trendin* rohkaisevan lukijoita, naisia, tavoittelemaan haluamiaan asioita ja kyseenalaistamaan näkemyksiä, joita he eivät olisi itse keksineet kyseenalaistaa.

”Haluan tehdä itsestäänselvyyden siitä, että uudet talvisaappaat ja tietämys esimerkiksi talouden ja työelämän asioista mahtuvat samaan lehtikonseptiin. *Trendiin* ne ovat aina mahtuneet, mutta jostain syystä se on monille vieläkin yllätys, että muotilehdessä on syvällistä asiaa muistakin aiheista.”

VASTUUN LIETO sanoo tunteneensa erityisen painavana *Demissä* ja *demi.fi:ssä*, jotka tavoittavat huomattavan suuren osan nuoresta kohderyhmästään. Myös aikuiset käyttävät naistenlehtiä peilinä ja palloseinänä oman elämänsä pohdintoissa. Niistä tarttuu väistämättä ajatuksia ihanneminästä ja -elämäntyylistä.

”Siksi pitää jaksaa ideoida, kenen kautta ja miten asioita tuodaan esiin ja pitää olla hereillä, millaisia malleja antaa. Että ei esimerkiksi tule hyvinvoinnista puhuessaan edistäneeksi jotain liian tiukkaa ruokavalio-ideologiaa.”

Naistenlehtiä arvostellaan usein liialliseen kuluttamiseen yllyttämisestä. Tätä Lieto ei ymmärrä.

”Tarkoitus ei ole viestiä, että kaikki lehdesä oleva pitäisi ostaa, jotta täyttäisi jotkut standardit, eikä kukaan tietenkään ostakaan. Ennenkin kyse on inspiraation ja ratkaisumallien tuottamisesta, olemisesta lukijan palveluksessa.”

Lieto on ollut vuonna 1989 perustetun *Trendin* päätoimittajana huhtikuusta 2012. Hän kokee naistenlehden päätoimittajan pääsevän vahvasti vaikuttamaan siihen, millaisia arvoja lehtibrändi edustaa ja miten ne toteutuvat.

Hänen mielestään ei ole olemassa yhteistä agendaa, jota kaikkien naistenlehtien pitäisi ajaa.

”Ennenkin ne vaikuttavat heijastamalla sitä, mitä kohderyhmissä on meneillään ja nostamalla esiin sisältöjä ja aiheita, joita uutis- ja ajankohtaismedia ei nosta.”

VUONNA 2011 perustetulle *Lilylle* Lieto pääsi valitsemaan arvoja alusta saakka.

”Oli tietoinen valinta tehdä portaali, jossa ihmiset voivat kohdata ja puhua kaikesta, ihanista ja kipeistä aiheista. Ei esimerkiksi paikkaa, jossa kuuluisi puhua vain muodista – vaikka se onkin tärkeä ja mahtava asia.”

Päätoimittajan rooliin kuuluu automaattisesti päätösvaltaa, mutta Lieto tietää, että rooliin pitää myös kasvaa. *Demissä* hän mietti aluksi paljon, ketkä olisivat oikeat ihmiset konsultoimaan, mihin suuntaan lehden supersuosittua saittia tulisi kehittää.

”Sitten tajusin, että parhaiten sen tiedämme me, tekijät.”

Päätoimittajan rooliin kuuluu myös vaikutusvallan käyttäminen, jotta trendeistä ja ideoista jalostuisi toimivia tuotteita.

”Mediakonseptit eivät tipu valmiina ja muuttumattomina taivaasta, vaan jonkun pitää luoda ne. Tutkimukset kertovat, mistä lukijat pitävät, mutta ei lukija osaa eikä hänen rooliinsa kuulu nähdä ja luoda asioita, joita ei vielä ole olemassa.”

Helpoiten uudet ideat toteutuvat, kun niiden esittäjällä on riittävän kokoiset natsat. Silti uusien brändien perustaminen vaatii muutakin.

”Pitää olla kekseliäs, intohimoinen ja tehdä valtavasti raakaa työtä. Mikään ei kuitenkaan onnistu, jos ei saa kasattua ympärilleen oikeaa tiimiä. Yhden ihmisen älykkyyks ja lämmihenkisyy ei millään riitä.”

Nina Erho

Koko kirjo. Jenni Liedon mielestä on itsestään selvää, että muotilehdessä on syvälistä asiaa muistakin aiheista.

Tutkiva katse. Tuomo Pietiläinen tarttuu aiheisiin, jotka liittyvät yhteiskunnallisen vallan tai julkisten varojen käyttöön.

Vallan vahtikoira

"Toimittaja on vallan vahtikoira. Media auttaa korjaamaan virheitä, joita lainsäädäntövalta, toimeenpanovalta ja tuomiovalta eivät itse pysty korjaamaan. Tällaista valtaa minullakin on", sanoo *Helsingin Sanomien* taloustoimittaja **Tuomo Pietiläinen**.

Pietiläinen sanoo tarttuvansa aiheisiin, jotka liittyvät yhteiskunnallisen vallan tai julkisten varojen käyttöön. Niitä ovat muun muassa työeläkeyhtiöiden ja -laitosten asiat, joihin kuuluivat myös Kevan johtajan **Merja Ailuksen** asunto- ja autosotkut sekä Kevan myöntämät nollamarginaalin asuntolainat.

2000-luvun alussa Pietiläinen paljasti **Anssi Miettisen** kanssa Soneran teleurkinnan ja sai jutusta Bonnierin Suuren Journalistipalkinnon. Tutkivien toimittajien Lumilapio-palkinnon hän sai vuoden 2011 juttusarjasta, joka käsitteli pankkiirien lyhytkauppaa ja eettisesti arveluttavia kannustinjärjestelmiä.

Pietiläinen on saanut valtion tiedonjulkistamispalkinnon kahdesti. Vuosi Tampereen yliopiston journalistiikan vierailijaprofessorina nousi esiin myös *Journalistin* kyselyn vastauksissa.

PIETILÄINEN SANOO ihmettelevänsä, että mediaa arvostellaan "sellaisista asioista kirjoittamisesta, jotka eivät ole edes rikollisia".

"Totta kai myös moraalisesti arveluttavista toimista ja harmaalla alueella olevista asioista pitää pystyä uutisoimaan."

Sen sijaan puhe siitä, että media erottaisi johtajia tehtävistään, on hänestä suurta harhaa.

"Median rooli on tuottaa tietoa ja perusteluja. Niiden avulla päätöksentekijät voivat tehdä ratkaisuja, jotka ovat aiemmin jääneet tekemättä. Syynä voi olla tietämättömyys tai haluttomuus toimia."

Esimerkkinä jälkimmäisestä hän mainitsee Soneran teleurkinnan.

"Siitä tiedettiin yhtiön sisällä, mutta mediaa tarvittiin tuomaan se esille."

PIETILÄINEN MYÖNTÄÄ, että esimerkiksi johtajan erottaminen median paljastusten seurauksena on varmasti henkilökohtainen tragedia.

"Samalla voi kuitenkin kysyä, olisiko hän itse voinut vaikuttaa siihen."

Nimien julkaisemista jutuissa Pietiläinen sanoo punnitsevänsä tapauskohtaisesti, sekä juridiselta että kohtuuden kannalta. Viime kädessä päätökset tehdään toimituksen johdon kanssa ja niissä huomioidaan se, miten paljon yhteiskunnallista valtaa henkilö käyttää.

Ulkopuolisen silmin Pietiläistä näyttää ajavan jonkinlainen sisäinen oikeudentunto, mutta hän kieltäytyy toistuvasti ottamasta

harteilleen tuomarin roolia.

"Organisaatiot itse ja lainsäätäjät ovat määritelleet, miten asioiden pitäisi tapahtua. Jos määritteiden ja tekemisen välillä on ristiriita, median pitää herätellä poliittiset päättäjät ja yleisö miettimään, ollaanko menossa oikeaan suuntaan."

SONERAN TAPAUKSESSA yhtiö yritti murtaa toimittajien lähdesuojan urkkimalla teletietoja ja uhkasi haastaa toimittajat oikeuteen.

Pietiläisen mielestä tällaiset jutun kohteiden vastahyökkäykset kuuluvat keskusteluun toimittajien vallankäytöstä. Niitä ovat myös "psykologiset operaatiot", esimerkiksi huhut, joita toimittajista levitetään.

"Esimiehilleni on lähetetty viestejä, että Tuomo Pietiläisen motiivina on vain saada toimitusjohtajia erotettua. Toimittajan uskotavuutta yritetään horjuttaa väittämällä, että työn motiivit olisivat likaisia ja väärinä."

Pietiläinen sanoo pitävänsä hyökkäyksiä lähinnä tunnustuksena. Niistä tietää, että jutunteossa ollaan oikeilla jäljillä.

Toisaalta häntä pelottaa keinojen koveneminen esimerkiksi siihen suuntaan, että toimittajille aletaan syöttää tekaistuja juttuaiheita.

JOTTA TOIMITTAJA kestää operaatiot, jutun faktojen täytyy olla moneen kertaan testattuja ja pitää joka tilanteessa. Jutun virheettömyys ei kuitenkaan riitä, vaan myös journalistisen prosessin pitää kestää eettinen tarkastelu, Pietiläinen korostaa.

Myös siitä pitää huolehtia, että "tiedot säilyvät, vaikka toimittaja kuolisi".

"Tutkivan journalismin kvartaali on 25 vuotta. Tavallaanhan juttuprojektit eivät pääty koskaan."

Sanovat muut hänen motiiveistaan mitä vaan, Pietiläinen itse kokee käyttävänsä toimittajan valtaansa paremman yhteiskunnan puolesta.

"Mutta en tietenkään koe tappiona sitä, että joku ei joutuisikaan kirjoittelun jälkeen eroamaan. Sen sijaan olen iloinen, että fakatat on tuotu esiin ja ne ovat pitäneet paikansa riippumatta siitä, mihin lopputulokseen päättäjät niiden perusteella tulevat."

Uhkana toimittajien vaikutusvallalle Pietiläinen pitää paitsi juttujen kohteiden vastatoimia myös media-alan kehitystä.

"*Helsingin Sanomien*kaan vaikutusvalta ei voi olla muuta kuin tekijöiden vaikutusvaltaa, joka riippuu siitä, kuinka kunnianhimoisesti he voivat journalistista työtään tehdä. Edellytykset toimittajien vaikutusvallalle luodaan mediatalojen johtoportaisissa. Siellä päätetään resurssien käytöstä."

Nina Erho

Minulla on enemmän valtaa kuin Helsingin Sanomien pääkirjoituksella. Ei sitä lue kukaan.

Tuomas Enbuske

Transmediavaltias

Yleisömassa antaa vaikutusvaltaa, sanoo juontaja, toimittaja, kolumnisti, julkkis ja mediapersoona **Tuomas Enbuske**.

”Olen esillä joka ainoassa viestimessä: radiossa, televisiossa, printatussa ja sosiaalisessa mediassa. Minulla on enemmän valtaa kuin *Helsingin Sanomien* pääkirjoituksella. Ei sitä lue kukaan.”

Journalistin kyselyssä Enbuskea tituleerattiin transmediavaltiaaksi. Etenkin sähköistä mediakenttää hän on nuohonnut laidasta laitaan. Nyt Enbuske juontaa MTV:n *Enbuske & Linnanahde Crew* -ohjelmaa ja Radio Novan aamuja. Novalla on Kansallisen radiotutkimuksen syys-marraskuun tulosten mukaan 1,2 miljoonaa viikottaista kuuntelijaa. Enbuske pitää kanavaa vaikutusvaltansa kannalta tärkeimpänä.

”Minulla on iso vasara ja siksi iso vastuu. Olen tosissani kaikesta, mitä sanon ja kirjoitan. Tarkoitan mitä sanon, enkä lyttää ketään tai mitään, joka ei sitä ansaitse.”

TOIMITTAJIA VAIVAA Enbusken mielestä mitta-kaavaharha omasta vallastaan. Vallanpitäjäs-tä ilkeästi kirjoittava politiikan toimittaja saattaa ajatella tekevänsä jotain tärkeää, ja ivan kohde pelästyä ja ajatella kantansa uusiksi. Mutta kuinka moni äänestäjä lukee kolumnin?

Suurten medioiden yksinvaltaa syö some.

”Se on hyvä, vaikka ne itse eivät siitä tykkää”, Enbuske sanoo.

Television vaikutusvalta tosin on hänen mielestään kasvanut.

”Ennen tv:ssä luettiin vanhoja lehtijuttuja. Nyt lehdistä kerrotaan, mitä tv:ssä tapahtui eilen. Tv luo ilmiöitä, posset ja putoukset. Milloin jostain lehtijutusta olisi puhuttu yhtä paljon kuin *Vain elämästä?*”

Myös henkilöityminen vie valtaa perinteis-

siltä mediatoimijoilta.

”Jos haluaisin saada jonkun ajatuksen tässä maassa läpi, ottaisin todennäköisemmin yhteyttä Duudsoneihin kuin jonkun mediatalon toimitusjohtajaan tai päätoimittajaan. Duudsonit ovat media itsessään. Ihmisillä on tunneside niihin. Eivät ihmiset muista, miltä kanavalta Duudsonien ohjelma juuri nyt tulee. Kummalla on enemmän vaikutusvaltaa, MTV:n toimitusjohtajalla vai Duudsonilla?” Enbuske vertaa.

OMA VAIKUTUSVALTA tuntuu Enbuskesta hyvältä. Tietyksi. Hänen mielestään on selvää, että kaikki haluavat olla tärkeitä ja saada asioita aikaan.

”Olen ottanut kantaa asioihin, jotka vituttaa. Jotkut ovat jopa kuunnelleet.”

Enbuske on esimerkiksi kritisoinut epätasa-arvoisena pitämäänsä miesten asevelvollisuutta.

”Asiat etenevät pikkuhiljaa. Jonkun täytyy olla se, jota pilkataan ja nauretaan, mutta kahdenkymmenen vuoden päästä tämä on ihan varmasti jo mainstreamkeskustelussa.”

Avoin puolueellisuus ei ole Enbusken mukaan sulkenut uran aikana ovia. Päinvastoin, tuskin hän muutoin olisi kirjoittanut kerran myös täysin erilaista arvomaailmaa edustavaan *Voimaan*.

”Kukaan toimittaja ei ole oikeasti puolueeton, joten on reilumpaa sanoa mielipiteensä ääneen.”

Erityisen napakasti Enbuske tuo omia kantojaan esille Twitterissä – siksi että se on hauskaa.

”Twitteristä on hyötyä ammatissa, mutten ole siellä siksi, että saavuttaisin jotain. En usko niin suoriin syy-seuraussuhteisiin. Tykkään argumentoida, ja on mageeta, kun sen voi tehdä yleisölle show’na.”

SE, ETTÄ VAIKUTUSVALTAISIKSI nimetyistä toimittajista niin moni on mies, ei yllätä Enbuskea tippaakaan.

”Miehet nyt vain ovat vaikutusvaltaisempia kaikilla elämän osa-alueilla. Kyse ei ole älykkyyss- tai osaamiserosta, vaan estrogeenistä: vaihdevuosien alkuun saakka naiset ovat huomattavasti kiinnostuneempia siitä, mitä muut heistä ajattelevat. Jos haluaa olla vaikutusvaltainen, pitää kestää sitä, etteivät kaikki ole samaa mieltä.”

Hänelle itselleen kriittisenkään palautteen saaminen ei ole ollut enää vuosikausiin hankalaa. Epäreilu kritiikki harmittaa, lähinnä sen kohdistuessa muihin.

”Itse en ole kiinnostunut palautteesta, en myönteisestä enkä kielteisestä. En halua ohjautua ulkoapäin. Unohdan kaiken palautteen kolmessa sekunnissa. Oikeasti.”

Enbuske ymmärtää, että erimieliset pitävät häntä tyhmänä tai uskovat hänen provo-soivan. Se on hänen mielestään tapa selittää asioita, jotka eivät omaan maailmakuvaan sovi.

Vaikutusvalta vaatii terävää ilmaisua. Pitää olla hauska, piikikäs ja konkreettinen, kuten **Matti Apunen**. Nykyisinkin toimittajana työskentelevistä vaikutusvaltaisina Enbuske pitää **Ulla Appelsinia**, **Arman Alizadia**, **Riku Rantalaa** ja **Jaajo Linnonmaata**. Viimeksi mainitun SuomiPOP-kanavalta tuleva aamuohjelma kisaa Enbusken kanssa samoista kuuntelijoista.

Oman vaikutusvaltansa huipulla Enbuske ei vielä koe olevansa.

”En tiedä, mitä seuraavaksi. Kaikkeaa hienoa. En ikinä lähtisi ehdolle politiikkaan, enkä ole johtaja. Olen tekijä. Me olemme ne, jotka ovat äänessä.” ●

Marja Honkonen

Läsnä joka mediassa. Radio Novan aamujuontajana työskentelevältä Tuomas Enbuskelta on hankala välttyä. Tammikuussa hän aloitti Avun kolumnistina.

Hesari pysyi siteerausten kuninkaana

STT-Lehtikuva siteerasi viime vuonna eniten Helsingin Sanomia. Kärjestä Savon Sanomat ja Keskisuomalainen takoivat eniten skuppeja toimitusten kokoon nähden.

JOHANNA POHJOLA, TEKSTI • HANNA-KAISA HÄMÄLÄINEN, KUVA

Sanomalehti *Keskisuomalaisessa* päätettiin joulukuussa, että talo tarjoaa vastedes STT-Lehtikuvan siteeraaman uutisensa tekijälle skuppipikahvit.

Lukuisat skupit Ilmavoimista siivittivät *Keskisuomalaisen* jaetulle neljännelle sijalle *Savon Sanomien* kanssa, kun STT-Lehtikuva *Journalistin* pyynnöstä laski vuonna 2014 siteeraamansa uutiset.

Uutis- ja kuvatoimisto siteerasi viime vuonna eniten *Helsingin Sanomia* (HS), *Yleä* ja *Turun Sanomia* (TS). Kärkikolmiksen järjestys säilyi edellisvuodesta, joskin kullakin siteerausten määrä putosi.

Vuoden nousija oli *Savon Sanomat* (SS), jonka STT-siteerausten määrä kasvoi edellisvuodesta lähes 38 prosenttia. *Keskisuomalainen* (KSML) paransi määräänsä lähes 23 ja *Ilta-*

lehti lähes 16 prosenttia.

Jos kärjen siteerausmäärät suhteutetaan toimitusten kokoon, SS, KSML ja TS ohittavat HS:n. SS:ssa

”Siteeraus on ulkopuolinen takuu, että juttumme ovat oikeita uutisia.

Keskisuomalaisen uutispäällikkö Keijo Lehto

työskentelee noin 60, KSML:ssa noin 75, TS:ssa noin 90 ja HS:ssa noin 280 journalistia.

SS skuppeja viime vuonna esimerkiksi *Hornet*-lentojen reagoitivuudella ja itsenäisyyspäivän juhlien pommiuhkalla. Toimi-

tuspäällikkö **Seppo Rönkön** mukaan lehdessä on panostettu alueuutisten ohella valtakunnallisiin puheenaiheisiin.

”Uutisajattelua on iskostettu koko toimitukseen. Mietimme aina, miten yleiskiinnostavia aiheet ovat. Sen perusteella päätämme, paikallistammeko vai lavennammeko niitä”, Rönkkö sanoo.

”Olemme tuloksesta tohkeissamme. Tämä on koko porukan hommaa. Joku tuo palaveriin loistavan aiheen, josta toinen saattaa tehdä jutun.”

KSML:n skuppeja olivat esimerkiksi **Vladimir Putinin** Ahvenanmaan-rantatontti ja Fennovoiman hakemuksen vanha suunnitelma. Uutispäällikkö **Keijo Lehdon** mukaan toimittajia on kannustettu erikoistumaan, mikä näkyy siteerauksissa.

”Meillä on hyvä porukka, josta

Skuuppikahvit. Keski-suomalaisen toimittaja Rai Suihkonen ehdotti toimituksen käytännöksi skuuppipullaa, josta jalostui skuuppikahvi siteeratun uutisen tekijälle. ”Uutisen voi saada helpostikin, kun ottaa jonkin asian seurantaan ja tarkistaa sen tilanteen”, viime vuonna kymmenkunta skuuppia tehnyt Suihkonen sanoo.

STT:n siteeratuimmat 2014

MEDIA	2014	%-MUUTOS 2013–2014
Helsingin Sanomat	275	-1,8
Yle	234	-11,7
Turun Sanomat*	113	-35,1
Keski-suomalainen*	102	22,9
Savon Sanomat*	102	37,8
MTV	87	-17,9
Ilta-Sanomat	78	-7,1
Ilta-lehti	66	15,8
Aamulehti*	54	-35,7
Kaleva*	39	-22,0

*MAAKUNTALEHTIEN YHTEISTYÖ TOI LISÄKSI AAMULEHELLE 33, TURUN SANOMILLE 17, KESKISUOMALAISILLE 27, SAVON SANOMILLE 27 JA KALEVALLE 17 SITEERAUSTA.

olen ylpeä. Olemme osanneet poimia asioita ja olla ajassa kiinni”, Lehto sanoo.

TOIMITUKSISSA STT-Lehtikuvan tai valtakunnallisen viestimen siteerausta kutsutaan läpimenoksi. Nii- tä seurataan tarkasti.

Lehto uskoo, että läpimenot lisäävät sekä toimittajien kunnianhimoa että lukijoiden luottamusta. Vaarana on tehtailla juttuja lukijoi- den sijaan toisille viestimille.

”Siteeraus on ulkopuolinen takuu, että juttumme ovat oikeita uutisia. Lukijat sanovat usein ylpeinä, että ’teitä lainattiin’ tai ’televisio luki uutistanne’”, Lehto kertoo.

KSML:n Puolustusvoimiin eri- koistunut uutistoimittaja **Rai Suihkonen** teki viime vuonna useita skuuppeja Ilmavoimista. Hänen mukaansa ne perustuivat asioiden järjestelmälliseen seurantaan ja

asiantuntijoiden haastatteluihin.

Toimittajan mieleenpainuvien skuuppi koski kuitenkin poliisi- ylijohdaja **Mikko Paateron** kannattamaa pyöräilykypäräpakkoa. Uutinen täytti yleisönosaston, ja iltapäivälehdet revittelivät sillä.

”Ammatillisesti läpimeno kruu- naa uutispäivän, mutta ei sitä kan- nata jäädä loppuviikoksi fiiliste- lemään. Työtä ei tehdä sen takia”, Suihkonen sanoo.

STT-LEHTIKUVA on laskenut sitee- rausia *Journalistille* vuodesta 2010. Yle oli pitkään ykkönen, kunnes *HS* kiilasi ohi vuonna 2013. Nyt ero laveni entisestään.

HS:n skuuppeja olivat esimer- kiksi **Stephen Elop**in jättieläke ja tullin pysäyttämä Ukrainan-aselas- ti. Päätoimittaja **Antero Mukka** uskoo, että *HS:n* kannustava ilma- piiri ja matala hierarkia helpotta-

vat skuuppien syntymistä.

”Uutisvoitoista osataan iloita. Toki iso valtakunnallinen väline on myös perillä asioista, on kontak- teja, ja lähteet luottavat meihin”, Mukka sanoo.

Kaikkiaan STT-Lehtikuva sitee- rasi hieman alle 1500 uutista, mikä on satakunta vähemmän kuin edellisvuonna. Kärkikymme- nikön ulkopuolella määräänsä paransi eniten *Verkkouutiset*, run- saat 133 prosenttia.

STT-Lehtikuvan uutispäätoimit- taja **Minna Holopainen** arvioi, että kotimaisten siteerausten vähe- neminen johtuu vilkkaasta ulko- maan uutisvuodesta.

”Kaksi siteerausta vähemmän viikossa menee normaalivaihtelun piiriin. En vetäisi siitä johtopää- töksiä. Selvät uutiset siteerataan joka tapauksessa”, Holopainen sanoo. ●

NÄIN SELVITYS TEHTIIN:

● STT-Lehtikuva laski viime vuonna siteeraa- mansa uutiset Jour- nalistin pyynnöstä. Tarkasteluväli oli 1.1.–18.12.2014. Selvitys tehtiin viidennen ker- ran. Siteeraukseksi laskettiin juttu, jonka STT:n toimittaja teki muun toimituksen jul- kaiseman uutisen poh- jalta. Jatkojuttua ei las- kettu siteeraukseksi. Käytännön selvitystyön teki STT-Lehtikuvan toi- mittaja **Olli Vesala**.

Ammattikunnan sokea piste

ESSEE

HEIDI KURVINEN

heidi.kurvinen@oulu.fi
KIRJOITAJA ON TOIMITTAJAN
AMMATTIIN PEREHTYNYT
HISTORIAN TUTKIJJA OULUN
YLIOPISTOSTA.

Toimittajat pitävät omaa ammattiaan yleensä tasa-arvoisena. Sukupuolten tasa-arvo ei kuitenkaan ole saavutettu tila, vaan se edellyttää jatkuvaa ylläpitoa, kirjoittaa Heidi Kurvinen.

Suomea pidetään yhtenä tasa-arvon mallimaista. Samanaikaisesti työelämän sukupuolenmukainen eriytyminen on meillä voimakasta. Sairaanhoidajat ovat yhä edelleen todennäköisimmin naisia, kun taas paperikoneiden käyttäjistä suurin osa on miehiä.

Toimittajina naiset ja miehet ovat kuitenkin tehneet samaa työtä vuosikymmenten ajan. Kun alan naisistuminen lähti liikkeelle 1960-luvun lopulla, töihin palkatut nuoret naiset eivät päätyneet yksinomaan aikakauslehtiin tai viihdesivujen toimittajiksi. Miesten tavoin naiset tekivät uutistoimittajan työtä ja raportoivat esimerkiksi onnettomuuksista.

Sen sijaan yleisön mielissä asenteet eivät muuttuneet yhtä nopeasti. Lähes jokainen toimittajana joutui jossain vaiheessa uraansa vastaamaan puheluun, jossa soittaja vaati puhelimeen oikeaa eli miestoimittajaa.

HAASTATELIN VIIME vuoden aikana viitäkymmentä toimittajanaista ja kysyin heidän kokemuksiaan ammatin tasa-arvoisuudesta. Osa haastatelluista on jo siirtynyt eläkkeelle, osa vasta aloittelee uraansa. Haastatteluja yhdistävä tekijä on ollut kokemus ammatin suhteellisen hyvistä tasa-arvotilanteista.

Ajatus juontaa juurensa 1960-luvun lopulle, jolloin tasa-arvon mittana pidettiin naisten lukumäärää. Esimerkiksi toimittajakoulutuksen grand old man **Antero Okkonen** viittasi *Suomen Lehdistöön* kirjoittamissaan teksteissä suomalaisten toimittajanaisten muita länsimaita suhteellisesti suurempaan määrään todeten samalla, että roolikeskustelun aikahan oli jo ohi.

Samaan aikaan naisten urakehitys polki paikallaan, ja naisille maksettiin yleisesti miehiä heikompa palkkaa. Aikansa kontekstissa ammatti oli naisille kuitenkin palkkaukseltaan ja uramahdollisuuksiltaan houkutteleva.

JOURNALISTILIITON TEKEMIEN tasa-arvosel-

KUVA: KAI WIDELL

vitysten mukaan ammatin tasa-arvotilanne on edistynyt 2000-luvulla koko ajan. Konkreettisesti tämä näkyy esimerkiksi päätoimittajakunnan sukupuolijakaman tasautumisena. Yhä useampi päätoimittaja on nykyään nainen.

Puhe palkkatasa-arvosta ja naisten urakehityksestä onkin ollut keskeisin teema, jonka kautta tasa-arvokeskustelua on ammatissa käyty. Muutamat aikakauslehdentoimittajat esimerkiksi peräänkuuluttivat samapalkkaisuutta jo 1960-luvulla. Pääkaupunkiseudulla naiset puolestaan verkostoituivat 2000-luvulla vaatimaan tasavertaisia mahdollisuuksia päällikön paikoille.

Kritiikin kärki näyttää kuitenkin taituneen aina varsin nopeasti, kun ääni on saatu kuuluviin. Hektisen työn tiimellyksessä pitkäjänteiseen tasa-arvokeskusteluun ei ole koettu tarvetta.

Keskittyminen helposti mitattavissa oleviin tasa-arvo-ongelmiin näyttää myös kangistaneen keskustelun. Palkkaerot ja urakehityksen esteet mitätöidään tutuksi tulleilla perusteluilla. Erojen todistettavan kapenemisen jälkeen on helppo tuudittautua siihen, että tasa-arvo on jo saavutettu.

Epäkohtia esiintyy kuitenkin edelleen arjen pienissä valinnoissa. Esimerkiksi osa 2000-luvulla alalle tulleista toimittajista koki, että kesätoimittajia ohjataan aihepiirien pariin sukupuolen mukaan.

Pian aihealue alkaa tehtävänjaossa näyttäytyä erityisenä osaamisalueena. Päivähoidosta tai vanhusten oloista kirjoittanut toimittajanalku saa seurattavakseen sosiaaliset aiheet, vaikka ei välttämättä itse olisi niistä kiinnostunut.

Pienillä valinnoilla voi myös olla kauaskantoiset seuraukset. Ainakaan päätoimittajaksi ei yleensä edetä sosiaalipuolen aiheista tai viihdejuttuja kirjoittamalla.

USEAMPI ERI vuosikymmenillä työskennellyt haastateltava totesi, että toimittajan pitää olla kriittinen, mutta toimituksissa ei saa olla liian kriittinen. Muuten saa helposti vaikean maineen, eivätkä

Epävarmuus ja pelko työpaikan menetyksestä ovat otollinen maaperä tasa-arvon rapautumiselle.

etenkään ”hankalat akat” ole suosiossa.

Kaksijakoinen suhtautuminen kritiisyyteen näkyy esimerkiksi palkkakeskustelussa. Toimittajat varovat muiden ammattiryhmien tavoin paljastamasta palkkansa suuruutta. Lähimpien työtovereiden palkkoja ei useinkaan tiedetä.

Avoim keskustelu palkoista antaisi mahdollisuuden havaita olemassa olevat epäkohdat ja puuttua niihin. Tästä on kokemuksia yksittäisistä toimituksista, joissa palkkojen nostaminen pöydälle on saanut aikaan muutoksen.

Yleensäkin suomalaiset toimittajat tuntevat tarttuvan nihkeästi oman ammatin epäkohtiin. Suomessa ei ole Ruotsin tavoin kirjoitettu pamfletteja toimittajanaisten kohtelusta tai järjestetty mielenilmauksia palkkatasa-arvon puolesta.

On toki hyvä muistaa, että Suomessa naistoimittajien suhteellinen määrä on ollut jo vuosikymmenten ajan korkeampi kuin Ruotsissa. Mutta ehkäpä toimittajien olisi myös syytä katsoa peiliin ja miettiä, miksi oman ammatin ongelmiin on niin vaikea tarttua. Olisiko syytä ottaa mallia ruotsalaisesta keskustelusta, jossa tasa-arvohehkuuttamisen sijaan kiinnitetään huomiota ongelmiin, joita tasa-arvon toteutumisessa edelleen on?

KOSKA TOIMITTAJIEN ajatellaan lähtökohdaisesti kannattavan tasa-arvoa, sukupuolesta on toimituksissa hankala puhua. Sukupuolittuneet asenteet voivat kuitenkin nousta pintaan ikään kuin huomaa-

matta. Esimerkiksi pika pikaa toteutetun organisaatiouudistuksen seurauksena johtoporras saattaa näyttää varsin miesvoittoiselta.

Avoim keskustelukulttuuri olisi ensiarvoisen tärkeää nyt, kun toimituksista katoaa koko ajan työpaikkoja. Epävarmuus ja pelko työpaikan menetyksestä ovat otollinen maaperä tasa-arvon rapautumiselle.

Juuri nyt tasa-arvon edistämiseen olisi kiinnitettävä huomiota myös sen takia, että tasa-arvoinen työyhteisö on kilpailukykyisempi ja kykenee siten tuomaan omalle talolleen ne ropokset, joita työpaikkojen säilyttäminen vaatii.

TASA-ARVOSTA PUHUMINEN on hankalaa, koska epätasa-arvoisuuden kokemuksia on vaikea mitata. Tästä johtuen kokemukset voidaan selittää yksittäistapauksina sen sijaan, että nostettaisiin esiin rakenteellisia ongelmia tai sukupuolittuneita asenteita.

Erityisen hankalaa tasa-arvosta keskusteleminen tuntuu olevan toimittajan ammatissa, jossa yksilön ominaisuuksia korostetaan pärjäämisen ehtona. On itsensä kiinni, erottuuko vai ei.

Olisi kuitenkin hyvä muistaa, ettei tasa-arvossa ole kyse vain naisten eduista. Jokainen rekrytointikiellosta huolimatta palkattu toimittaja, toisten virheillä repostelu tai ”hyvän tyypin” nimittäminen johtotehtäviin lisää myös miesten eriarvoisuutta. ●

Doldisarna som lyfter journalistiken

De journalistiska rösterna minskar i antal, men lyckligtvis finns det ännu kompetenta resurser som hjälper reportrar att nå ut till publiken. Möt tre proffs som jobbar i det dolda men som är ovärderliga för slutresultatet.

JOHAN SVENLIN, TEXT • KARL VILHJÄLMSSON, FOTO

De flesta finländare har förmodligen någon gång läst översättaren **Janne Staffans** textremisor. Vissa kanske till och med känner igen hans namn som flimrat förbi hundratals gånger i sluttexter på biofilmer och tv-program. Någon kändis är han inte, men däremot ger hans insatser många av Yle Fem program en större publik.

Tack vare hans insatser hänger även finskspråkiga tittare smidigt med i en ivrig samhällsdebatt på svenska.

"I humor och drama kan man ta ut svängarna lite mer, men när man översätter aktualitetsprogram får man inga stilpoäng. Där gäller det att förstå vad som sägs och återge innebörden så tydligt och koncist som möjligt. Om man inte hänger med i aktuella samhällsfrågor är man illa ute som översättare", säger Staffans.

Han nämner *Obs debatt* och *Eftersnack* på Yle Fem som exempel.

"Tänk dig tre-fyra snacksaliga finlandssvenskar som pratar i munnen på varandra om komplicerade saker i en dryg halvtimme. Omkring 500 repliker ska tidskodas och översättas. Det ryms 70 tecken på två textrader som ligger framme för tittaren i högst fem sekunder. Där ska man verkligen veta vilka överflödiga ord som kan skalas bort."

Tidspressen har han alltid flåsand i nacken och lediga veckoslut har han sällan.

"På fredag morgon kan jag ladda ner *Obs debatt* från kvällen innan och senare samma dag klockan 17.05 ska det sändas textat. Många lördagar ägnar jag åt att översätta *Eftersnack*. De är visserligen trevliga program båda två, men ganska krävande att översätta."

Tidigare brukade han sitta i Yles lokaler i Böle och jobba, men teknikutvecklingen har gjort det möjligt att ladda ner programmen till hans hemmakontor i Helsingfors. Där är hundarna Morris och Inez hans enda sällskap på dagarna.

"Jag åker ibland till Yle och jobbar där på plats för att kunna luncha och ta kaffepaus med kollegor och kompisar på Yle Fem. Som frilans är det viktigt att synas och träffa uppdragsgivarna regelbundet så att man inte glöms bort."

Även **Anita Janitzek**, nattchef på *Ålandstidningen*, tycker att det är nödvändigt att träffa folk. Eller att röra sig "ute bland folk" som hon säger på sin värmländska. Och viktigt för att skapa god journalistik.

"TYVÄRR KÄNNS DET som att vi kommer allt längre bort från verkligheten inom journalistiken. Vi borde vara den lilla människans röst, men efter alla personalnedskärningar i mediehusen har det blivit svårare att granska makthavarna och ifrågasätta den information som serveras till journalisterna."

Efter 15 år som lokalreporter i Filipstad sadlade hon om år 2000 och blev redigerare. Hon gjorde sin första sejour på *Ålandstidningen* 2002–2005 och flyttade sedan hem

till Värmland. När *Ålandstidningen* blev morgontidning värvades hon tillbaka och numera är Janitzek något av en redaktionell gästarbetare på Åland.

Hon jobbar tio till tolv dagar i sträck och är sedan en vecka ledig hemma i Värmland. En vanlig arbetsdag börjar vid 13-tiden och slutar vid 23-tiden. Som nattchef ansvarar hon för tidningens redigering, och sätter sin prägel på *Ålandstidningens* nyhetsprioritering. Till sin hjälp har nattchefen en redigerare.

"Artikelskribenten skriver alltid en rubrik, men om jag kommer på en bättre rubrik byter jag ut den. Reportrarnas texter brukar jag inte omarbete."

Bland redaktionskollegorna uppskattas hon bland annat för sin proffsiga rubriksättning och sin strikta deadlinedisciplin.

"Visst är det ett lagarbete, men som nattchef kan jag själv påverka hur tidningen ser ut. Jag tycker om hårda nyheter och min styrka är att jag vågar dra på dem. Balansgången är ofta svår här på Åland. Samhället är litet och exempelvis en dödsolycka berör många. Då måste man visa en viss vördnad."

Samma dag som vi talar i telefon dominerar *Ålandstidningens* första sida av en stor bild på en polisbil som står med blinkande blåljus parkerad utanför ett bostadshus. Rubriken lyder "Misstänkt pistolman greps efter polisjakt". Det är en paradsida som bär Janitzeks signatur.

"Det var både min och nyhets-

Doldis. Att översätta nyanser i en livlig samhällsdiskussion på tv kräver breda kunskaper och snabb tanke. "Tänk dig att översätta tre-fyra snacksaliga finlandssvenskar som pratar i munnen på varandra om komplicerade saker i en dryg halvtimme", beskriver Janne Staffans.

” En bra artikel bottenar sist och slutligen i en välskriven text. En snygg layout kan aldrig ersätta det.”

Niclas Östman, redigerare, Vasabladet

chefens bedömning att pistolmannen var gårdagens intressantaste nyhet, men den var först placerad nere på sidan med rubriken 'Man greps för pistolhot'. Jag drog bilden om pistolmannen stort och skrev om rubriken.”

NÄR BILBOMBEN SMÄLLDE i Korsnäs i december var det den självklara huvudnyheten på *Vasabladets* första sida. Likaså var terrorattacken mot *Charlie Hebdo* självklar etta i sam-

ma tidning den åttonde januari.

”En tanke med tabloiden var att sudda ut gränserna mellan olika avdelningar i tidningen. Den största nyheten för dagen kommer först, oberoende om den hör till utrikes-, inrikes- eller lokalavdelningen”, säger **Niclas Östman**, redigerare på *Vasabladet*.

Han hörde till redaktionens bakgrundskrafter som utvecklade tabloidformatet för HSS Medias tidningar. Arbetet med att utveck-

la den nya layouten var drygt, men de strikta mallarna gör den dagliga redigeringen enklare. Det är snart ett år sedan HSS-tidningarna tog steget från broadsheetformatet och numera är tabloiden vardag.

Från reportrar på *Vasabladet* hör man att Östman har en förmåga att ta fram det bästa ur ett journalistiskt material.

”Bilder har en bärande roll i tabloiden och vi har duktiga fotografier. Men en bra artikel bottenar sist och slutligen i en välskriven text. En snygg layout kan aldrig ersätta det.”

Därför efterlyser han mera skrivutveckling för reportrarna.

”Vi har visserligen språkstödet som ser på konkreta språkfel tillsammans med reportrarna, men vi

skulle också behöva någon utifrån som orkar vara besvärlig och gå igenom viktiga detaljer i skrivandet. Som hur man skriver ingresser och bildtexter. Vi hade det inför övergången till tabloiden, men effekten mattas av efter en tid. Det skulle behövas kontinuitet.”

Han oroar sig för att den kärva ekonomin lastar på nya uppgifter åt journalisterna. Skrivarhantverket riskerar också att trubbas av när reportrar förväntas bli allt mer multimediala och hoppa mellan olika uppgifter.

”En fördel är att alla lär sig se och förstå varandras jobb. Nackdelen är att man tappar renodlade spetskompetenser och arbetet blir mer splittrat”, säger Östman. ●

kolumn

Var är Tjalle?

MAGNUS LONDEN magnus.londen@gmail.com, SKRIBENTEN ÄR FRILANSJOURNALIST OCH FÖRFATTARE FRÅN HELSINGFORS.

Som tjuugoåring började jag fundera mycket på kommunismens och Sovjetunionens oförrätter.

Jag var nästan besatt av Gulag, Ungern 1956, Solidarność... Indignationen var stor. Jag försökte till och med skriva om saken – insändare i *Hbl* – utan att riktigt komma till skott.

Så en dag stötte jag på en tecknad bild i *Svenska Dagbladet* som förklarade allt.

Två trötta sovjetiska soldater gör husrannsakan på ett uteddass, lyfter på locket och kikar undrande in i hålet.

Bildtexten lyder ungefär så här:

”Varför har de sovjetiska truperna stannat så länge i Tjeckoslovakien?”

Svar: De söker fortfarande efter den som bad dem komma.”

Där satt den! Den bilden sade mycket mer än tiotusen indignerade insändare eller oräkneliga patosfyllda utläggningar sent på natten.

ELLER SOM EN ANNAN satirteckning från ungefär samma tid: En hög med oändligt många dödsskallar på Dödens fält i Kambodja. En av skallarna har en pratbubbla som säger: ”Skicka vidare, världen tänker tillåta Röda khmererna komma tillbaka till makten”.

För mig säger det mycket att jag i dag, tiotals år senare, fortfarande kommer ihåg de där bilderna. Med risk för att igen bli lite patosfylld: De symboliserar den skarpa och kritiska journalistik som vi alla borde sträva efter.

Så när den blinda fegheten som motdrag drar fram sin kalasjnikov i Paris är det, dessvärre och sjukt nog, kanske egentligen inte oväntat. Vad kan en ynklig terrorist annat

”Släpp fram finlandssvenska Charlie.

göra mot pennans kraft? Därför borde vi alla köpa veckans specialnummer av *Charlie Hebdo*. Och därför är det så rätt – och viktigt – att Europa protesterar, inte med knuten näve mot islam, utan med pennan i högsta hugg, tillsammans, oberoende av religion och kultur.

Samtidigt måste vi också se upp för maktens hyckleri på de godas sida. Jag hoppas till exempel att någon ritar satirteckningen där killarna (**Cameron** och **Obama**) tystar ner **Edward Snowden** och **Chelsea Manning** samtidigt som de hyllar västvärldens kompromisslösa pressfrihet.

För nio år sedan organiserade

sig världens satirtecknare och grundade *Cartooning for Peace*. Men det var först 2013 som Reportrar utan gränser äntligen gav ut en årsbok med de hundra bästa satirteckningarna i dagspressen – årsböckerna om pressfrihet hade sedan 1992 handlat endast om fotojournalistiken.

LÄNGE HAR SATIRKONSTEN brunnit på sparlåga också i Svenskfinland. **Leif Sjöström** var det självklara undantaget, och nu börjar det bubbla då namn som **Alfred Backa** och **Sebastian Nyberg** kommer fram (se *Journalisten* 12/2014).

Men att *Hbl*, i all sin förnyelseiver, inte klarar av att klämma in en satirteckning – utöver ledarillustrationerna – är oövertygligt slapt. Släpp fram finlandssvenska Charlie.

Under **Tove Janssons** jubileumsår i fjol skrevs det en del om Janssons satirteckningar i tidningen *Garm* i slutet av 1930-talet. **Hitler** och **Stalin** fick sig, ibland samtidigt, skarpare än vad dåtidens stora tänkare förmådde. Man kan inte känna annat än djup respekt.

Ett oerhört allvarligt slag har nu riktats mot satirtecknarskrået och journalistiken.

Det minsta vi här uppe i norr kan göra för att hedra offren, konsten och det fria ordet är därför att plocka upp pennan. Och börja rita.

notiser

DYSTERT ÅR

År 2014 blev ett mörkt år för journalister i världen: 95 journalister eller medarbetare dödades och antalet kidnappningar av journalister ökade markant jämfört med året innan. År 2014 kidnappades 119 journalister, året innan 87. Även antalet journalister och medborgarjournalister som tvingades i exil på grund av sitt arbete ökade: från 77 personer 2013 till 159 personer i fjol.

Uppgifterna lyfts fram i en sammanfattande rapport över våld mot journalister under 2014. Rapporten har gjorts av Reportrar utan gränser.

Christian Sundgren, ordförande för organisationens finländska avdelning, konstaterar att år 2015 inte alls ser ut att bli bättre.

”Attacken mot *Charlie Hebdo* är fruktansvärd. Jag talade med mina kollegor i Paris och de var bestörta. Sådant här händer i krigszoner, inte i Paris.”

Sundgren säger att pressfriheten borde få en allt större betydelse vid internationellt samarbete och när beslut om ekonomiskt bistånd fattas.

”Varför ska man samarbeta om ett grundelement för demokrati, pressfriheten, inte finns? I de finländska mediehusen saknar jag en debatt över hur medier används i propagandasyften. Sänder man inslag i nyheterna där man visar hur journalister avrättas gör man precis som terrorister – vill.”

Lina Laurent

MEDIESNACK I VASA

Högerpopulism, näthat, vetenskapsjournalistik och grammatik är några av årets teman på seminariet Mediespråk som ordnas i Vasa 23–24 januari. Bland talarna finns journalister **Robert Aschberg**, **Emanuel Karlsten**, **Marcus Rosenlund** och **Jeanette Östman**. På scen står också statsvetaren **Ann-Cathrine Jungar**, professorn i företagsekonomi **Alf Rehn**, forskaren **Kjell Herberts**, författarna **Peter Sandström** och **Sara Lövenstam**, informatören **Maria Swanljung** samt artisterna och musikerna **M.A. Numminen** och **Pedro Hietanen**.

Anmäler man sig i sista stund lönar det sig att vara i direkt kontakt med arrangörerna Svensk presstjänst eller Åbo Akademi.

Lina Laurent

Intiassa ei ole tylsää uutispäivää

Pia Heikkilä seuraa jättivaltion muutoksia suomeksi ja englanniksi.

○ PÄIVI ARVONEN, TEKSTI JA KUVA

Pia Heikkilä lähti Suomesta maailmalle 19-vuotiaana. Hän aloitti journalistinuransa teknologiatoimittajana Lontoossa. Sieltä matka vei Afganistanin ja Qatarin kautta Intiaan.

Intiassa Heikkilää kiehtoo erityisesti maailman suurimman demokratian läpikäymä muutosprosessi.

”Saana olla aitiopaikalla seuraamassa muutosta. Mikä toinen maailma voisi olla yhtä tärkeä ja mielenkiintoinen”, Heikkilä kysyy.

Hän muistuttaa, että Intiassa tapahtuu paljon maailmanpoliittisesti tärkeitä asioita.

”Kiinnostus Intiaa kohtaan on kapea-alaista. Täältä ostetaan lähinnä negatiivisia uutisia. Minulta pyydetään juttua raiskauksista ainakin kerran kuussa.”

SUOMEEN HEIKKILÄ kirjoittaa Alma Median julkaisuihin uutisia, minkä lisäksi hän tekee talousjuttuja ja yritysviestintää.

Heikkilä on kokenut ulkomaantoimittajan työn rajun muutoksen.

”Mediatilat karsivat väkeä ja budjetit pienenevät. Nykyään ulkomaantoimittaja tekee kaiken itse. Vain harvoilla medioilla on varaa maksaa erikseen kuvista tai videosta.”

Heikkilä kirjoittaa myös reportaaseja kansainvälisiin sanomalehtiin kuten *Global Postiin*, *The Guardianiin*, *The Nationaliin* ja *International Business Timesiin*.

ENGLANNIKSI KIRJOITTAMINEN on Heikkilälle luontaisinta. Englanniksi syntyvät myös hänen romaaninsa. Kolmas sotakirjeenvaihtaja

PIA HEIKKILÄ

● Syntynyt Turussa 1970

● Asuu Delhissä 4-vuotiaan tyttärensä ja brittipuolisonsa kanssa

● Työskennellyt mm. CNBC:llä, CNN:llä ja Al Jazeeraalla, freelancerina vuodesta 2008

▲ **Delhin ääni.** Intiasta halutaan enimmäkseen huonoja uutisia, sanoo Pia Heikkilä.

Anna Sandersin seikkailuista kertova kirja on työn alla.

”En halua kirjoittaa tietokirjoja. Anna on hyvää vastapainoa muulle työlleni”, Heikkilä kertoo Delhin kotinsa kattoterassin vehreässä keitaassa, joka usein toimii myös työhuoneena.

Anna Sandersin seikkailut sotakirjeenvaihtajana ovat fiktiota, mutta Heikkilällä on myös omaa kokemusta päähenkilönsä maailmasta. Hän asui Afganistanissa kaksi vuotta ja teki työkeikkoja sinne vielä ollessaan kuudennella kuulla raskaana.

”Afganistan kuluttaa nopeasti loppuun. Intiasta pääsen tarvittaessa helposti käymään siellä, kuten myös vaikkapa Nepalissa tai Bangladeshissa. Intiassa olen Etelä-Aasian aitiopaikalla.” ●

Norjan Journalisten siirtyi kokonaan verkkoon

○ MARJA HONKONEN, TEKSTI

Norjalaisjournalistien ammatilehti *Journalisten* on siirtynyt kokonaan verkkoon.

Lehden viimeinen printtinumero ilmestyi joulukuussa. Päätoimittaja **Helge Øgrim**in mukaan päätös tehtiin rahasyistä.

”Paperilehti oli taloudellinen taakka. Verkkolehden mainokset ovat tuottaneet jo viiden vuoden ajan paremmin. Päätimme laittaa voimavaramme yhteen kanavaan”, Øgrim kertoo.

Toimitus pieneni kuudesta ja puolesta työntekijästä neljään.

Norjassa etenkin erikoislehti- en tuotot ovat Øgrimin mukaan laskeneet muun muassa Ruotsia nopeammin. Viestintäväen *Kampanje* siirtyi sähköiseksi viime syksynä. Monet muut ovat harventaneet ilmestymistiheyttään.

JOURNALISTEN ON kehittänyt verkkolehdeään jo yli seitsemän vuoden ajan ”aggressiivisesti”, päätoimittaja sanoo. Verkossa voi kokeilla erilaisia formaatteja vapaammin. Printissä kalliisiin uudistuksiin on sitouduttava useaksi vuodeksi.

Juttuja *Journalistenin* sivuilla julkaistaan päivittäin. Toimituksen tavoitteena on kehittää etenkin digilehden tavoitavuutta. Sosiaalisen median rooli jakelussa korostuu.

Journalisten on oma yhtiönsä, mutta noin kolmannes sen rahoituksesta tulee Norjan journalistiliitolta.

Liiton paperilehden lakkauttaminen on surettanut monia, mutta muutos on otettu vastaan tyynesti.

”Median murros on toimittajien arkipäivää heidän omilla työpaikoillaan”, Øgrim sanoo. ●

anna hyvän kiertää

UUDEN MAAN
SANOMAT

● *Uuden Maan Sanomat* on kuvajournalisti **Touko Hujasen** joukkorahoituskampanjan avulla rahoittama sanomalehtiteos, "artesaanipaikallislehti."

● Lehteä rahoitettiin mesenaatti.me -palvelussa 16 000 eurolla. 500 kappaleen painos postitettiin tilaajille ennen joulua.

● Freelancekuvaja **Touko Hujanen** valittiin vuoden lehtikuvaajaksi vuonna 2011. Hän on työskennellyt muun muassa *The New York Timesille* ja *Helsingin Sanomille*.

● TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTI PYYTÄÄ ILMIAANTAMAAN LOISTAVIA ALAN TUOTOKSIA. VIESTIÄ VIE SEURAAVAKSI ETEENPÄIN SE, JONKA TYÖ ESITELLÄÄN PALSTALLA.

MIKSI UUDEN MAAN
SANOMAT?

Touko Hujasen omalaatuisen paikallislehti-taideprojekti on virkistävä yritys venyttää suomalaisen reportaasijournalismin rajoja. Hyvää, näyttävää, pitkäaikaista ja perusteellista tehdään monessa paikassa, mutta Hujasen projekti löytää uudeleen aikaa vievän ja tehottoman harhailun, joka "oikeasta" journalismista on pitkälti kadonnut.

Hujanen listaa vaikuttajikseen muun muassa harhailevaa amerikkalaista paikallisjournalismia tekevän Little Brown Mushroom -kollektiivin, ja kuvajournalisti **Bruce Gildenin** valokuvatarinan *The Rat Story*. Hujasen pelkistetty ja kiehtovan vanhanaikainen jälki on kuitenkin oma maailmansa.

Manu Haapalainen

manu.haapalainen@journalistiliitto.fi
KIRJOITTAJA ON
JOURNALISTIN TOIMITUSIHTTEERI.

Matkalla jonnekin

● MANU HAAPALAINEN, TEKSTI

”On vallalla ajatus, että sanomalehdessä on oltava mahdollisimman paljon design-elementtejä. Ihastuin kuitenkin konservatiiviseen ja ihanaan ajatukseen, että on yksinkertaisesti kuvaa ja tekstiä,” sanoo **Touko Hujanen**.

”Oli järjettömän hieno nähdä, miten positiivisesti Mesenaatti-kampanja vaikutti lehteni tekemiseen. Oli pakko alkaa kertoa ihmisille siitä, mitä teen jo samalla kun tein. Me kuvajournalistit olemme aika lyhytjänteisiä. Tästä tuli siihen nähden erilainen tapa tehdä reportaasia. Olin tavannut keväällä Helsingin Linnunlaulussa asuvan **Aulis Juneksen**. Hän on metsästäjä-keräilijä-anarkisti, joka asuu Rautatieaseman vieressä: Aloin miettiä, mitä muuta salaperäistä Uudellamaalla on? Lähdin kesäksi harhailemaan.”

”Tänä niukkuuden aikana kuvajournalismissa täytyy tietää näkökulmat etukäteen, mikä kadottaa reportaasin ytimen, harhailun. Synopsikseni oli, että menen jonnekin Uudellamaalla. Ei se menisi missään läpi.”

”On pakko sanoa, että tehdessä ei ollut muuta

kuin vastoinkäymisiä. Oli koko ajan tunne, että tää vähän feilaa. Mutta se on just se mielenkiintoinen juttu, ei ole niin valmiiksi pureskeltua. Jos kävelet Järvenpäähän, niin se kestää päivän. Se on sairaan pitkä matka. Me olemme ensimmäinen sukupolvi, joka istuu paikasta toiseen. Emme tajua enää etäisyyksiä.”

”Olen tamperelainen. Espoon keskuksessa tajusin, että täällä on joku ihan järjetön kaupunki. Eikä kukaan ole ikinä käynyt täällä! Ei kukaan tamperelainen tule Espooseen lomalle! Minulle tuli huoli siitä, että täällä voi olla kokonainen tuntematon mytologia.”

”Vaikkapa Karjala ja Lappi kiehtovat minua mielettömästi, mutta eivät ne mikään Espoo ole. Monen kuva Espoosta on, että siellä on pepsodent-hymyisiä säbä-A-junnuja, ja hyvinvoivat äidit työntelevät lapsiaan. On Sello, anonymi ostoskeskus. Ostoskeskuksen takana on kuitenkin vallihaudat, sisällissodan aikainen teuraspaikka, helvetillisiä sokkeloita. Luulin tulevani keskiluokkaiseen idylliin. Mutta Espoo on salattujen shokkien paratiisi.”

ULKOMAANTOIMITTAJAT
KOKOONTUVAT

Ulkomaantoimittajien yhdistyksen vuosikokous järjestetään torstaina 29. tammikuuta Helsingissä. Kokoukseen ovat tervetulleita kaikki yhdistyksen toiminnasta kiinnostuneet. Vuosi sitten tehdyn sääntömuutoksen jälkeen myös yhdistyksen jäseneksi on mahdollista päästä, vaikkei olisikaan täysipäiväisesti työskentelevä toimittaja, kertoo puheenjohtaja **Unna Lehtipuu**.

"Yhdistyksen sähköpostilistalla on noin 50–60 aktiivia. Järjestämme alkaneena vuonna ainakin yhden ulkomaanmatkan. Matkoilla on tapana vierailla toimituksissa, mutta myös suurlähetystöissä tai yrityksissä kuulemassa vaikkapa tuotteiden alkuperästä. Monelle nuorelkin free-toimittajalle yhdistys on työyhteisö, jossa

voi käydä luottamuksellisia keskusteluja ja saada neuvoja ja tukea työhönsä", Lehtipuu sanoo.

Manu Haapalainen

VIOSIKOKOUS 29. TAMMIKUUTA
HELSINGISSÄ, LÖNNROTINKATU 20 A.

MOKIA JA
KORJAUSLIKKEITÄ

Toimittaja ja tuottaja **Anna Perho** tyyliin kuuluu laittaa itsensä likoon, mutta viitteellisesti elämäkerrallinen *Pientä säätöä* saa ihmetelemään, miksi hän halua kertoa *kokonaisen kirjallisen* noloja juttuja itsestään.

Perho sanoo itsekin epäileensä, voisiko lentokentällä mieleen pulpahtanutta kirjaideaa toteuttaa.

"Välilasku osoitti, että voi. Chicagon kentältä löytyi hyllyllinen vastaavia, angloamerikkalaisten naistoimittajien, -käsikirjoittajien ja -koomikoiden kirjoittamia kirjoja."

Lukijoille Perho toivoo an-

tavansa oivalluksen, että mokista selviytyy. Tässä mielessä *Pientä säätöä* täydentää hänen aiempia kirjojaan, jotka rohkaisevat naisia ottamaan haltuun elämänsä ja arkensa.

Perho kertoo tekevänsä self help -kirjoihinsa liittyen myös luento-keikkoja. Onko toimittaja vaihtamassa alaa?

"Toimittajan työ on minulle intohimoammatti, ja intohimolla haluaisin sitä tehdä. Takaraivossa painaa silti taikauskoinen ajatus: mitä jos jonain päivänä tulee tunne, että nyt on sanottavat sanottu ja naurut naurettu."

Media-alan muutokseltaan Perho ei tunne olevansa suojassa.

"Myös se on saanut kehittää tietoisemmin varasuunnitelmaa tästä elämäntilanteesta, johon aluksi tartuin ihan puhtaasta mielenkiinnosta."

Nina Erho

ANNA PERHO: PIENTÄ SÄÄTÖÄ. OTAVA.
KIRJA ILMESTYY 21. TAMMIKUUTA.

VESA HEIKKINEN vesa.pekka.heikkinen@luukku.com
KIRJOITTAJA ON SUOMEN KIELEN DOSENTTI JA TIETOKIRJAILIJA.

Byrokraattisia ja
muuta iskuja

Taas on tullut iskuja päin pilkunpuleeraajan pläsiä. Yleisradiosta vuodenvaihteessa kuultua:

Niinistö sai **Ahtisaaria** vähemmän kannatusta. Pannaan me kaikki peukut pystyyn ja toivotaan, että saadaan valkoista joulua. Nyt pohditaan siitä, miten Kiinan talouskasvu on vaikuttanut Aasiaan.

Auts. Auts. Auts.

Taivutustillikoita kielinipottajan korville. Toivoo sopii, että kyse on puheen lipsahdukista eikä toimittajien kielitajun hämartyimestä.

Lupaann panna tänä vuonna luupin alle tämän taivuttamisasian. Lupaann myös tarkkailla, miten toimittajat valitsevat sanansa kertoessaan viranomaisista. Monet journalistiset tekstit ovat byrokratiasta puhuttaessa avoimen puolueellisia.

Nyt on suorastaan muotia moittia julkista hallintoa ja pykälien paljoutta. Journalistien kielessäkin vilahtelee sellaisia sanoja kuin byroslavia, sääntö-Suomi ja normitalkoot.

Yksi kohuista nostatettiin äsken Vantaalla. Omaaloitteiset asukkaat jäädyttivät osan yleistä leikkiapuistoa lasten luisteluradaksi ilman kaupungin lupaa. Yle otsikoi asiaa käsittelevän verkkouutisensa räväkästi: "Virkamiehet iskivät – lasten luvaton luistelukenttä kiellettiin".

Samaa "terroristibyrokraatti"-laulua lauloi moni muukin, esimerkiksi *Ilta-Sanomat* verkkouutisessaan: "Onko tässä mitään järkeä? K aupunkki kielsi luistinradan liukastumisvaaran takia". Jutussa puhutaan arvottavasti myös luistinarafarssista.

Toimittajien asenteita korostavat kielelliset valinnat tuskin ovat lipsahthaneet uutisiin vahingossa. Journalistit tunnustelevat ajan valtimoa, eli sopulit ne vaan uluvat some-susien kanssa.

Yleisönosaston isä

Journalistin Takasivulla alkaa **Jari Peltosen** Yleisönosasto-sarja.

"Tarjosin sitä, koska tuntui, että sarja ja lehti voisivat sopia yhteen. Piirtäminen ja hyvien juttujen tekeminen ovat taitoa ja vaivaa vaativaa työtä. Se, että nykyisin jokainen voi saada mielipiteensä tai lukijan kuvan julki, ei ole sama asia."

Peltosen tunnetuin sarja on ravintola-aiheinen *La Table*. Se ilmestyi vuosia *Helsingin Sanomien* Ruokatorstaissa, ja jonkin aikaa Peltonen oli mukana myös saman nimisessä, oikeassa ravintolassa. Nykyisin *La Tablea* julkaisevat *Viini* ja *Seiska*.

Yleisönosastoa Peltonen on piirtänyt silloin, kun joku uutinen tai asia on alkanut siepata. Nyt, kun sarja pääsee pöytälaatikosta, hän aikoo lisätä siihen muutakin särmää ja huumoria.

Ennen piirtäjäksi jättäytymistään Peltonen työskenteli pitkään mainos-

toimistoissa, muun muassa Nokian mainonnan luovana johtajana.

"Aluksi mukaan otettava puhelin oli viehättävä idea, mutta lopussa ahdisti, kun uusia ominaisuuksia keksittiin vain myymisen takia."

Pari vuotta sitten Peltoselta ilmestyi *Fadang*, Jyväskylässä vietettyjen teini-vuosien innoittama kokoelma kuvallisia novelleja. Parhaillaan työn alla on sarjakuvromaani *Kylmälän murhat*. Lisäksi Peltonen vetää lasten sarjakuvapajoja.

Nina Erho

uusiin tehtäviin

KUKA

Oikeusnotaari **Sini Siikström** on valittu Journalistiliiton työehtoasiemies **Tytti Oraksen** palkattoman vapaan sijaiseksi toukokuun loppuun saakka. Siikström aloitti tehtävässä tammikuun alussa. Aiemmin hän on työskennellyt Superissa, Akavan, SAK:n ja STT:n kesäduunari-infossa sekä IAET-kassassa.

Into syttyi kesätöissä

Olet erikoistunut työoikeuteen. Miten kiinnostuit aiheesta?

Innostus työsuhdeasioihin syttyi jo ensimmäisessä kesätyöpaikassani palkanlaskenta- ja hr-asioihin erikoistuneessa yrityksessä, kun olin 16-vuotias. Oikeustieteelliseen päästessäni tiesin, että haluan opiskella juuri tätä oikeudenaalaa. Työoikeudessa kiehtoo sen haastavuus ja yhteys lähes jokaisen ihmisen elämään. Siinä yhdistyvät sopivasti käytännönläheisyys ja juridisesti mielenkiintoiset ongelmat. Työoikeus tarjoaa monipuolisia työskentelymahdollisuuksia siihen erikoistuneelle juristille.

Työskentelit lähi- ja perushoitajaliitto Superissa. Millaisia oppeja sait työhösi?

Sain Superissa hyvän käsityksen siitä, miten ammatityhdistys toimii ja millaista on työskennellä edunvalvonnan parissa. Työhöni kuului sopimus- ja työoikeudellista neuvontaa sekä avustamista riita-asoiden hoidossa, joten sain paljon asiakaspalvelukemusta ja opin soveltamaan työehtosopimuksia. Työtä oli paljon, mutta Superissa oli aivan loistava tiimi, jolta sai tarvittaessa apua. Super oli

otollinen ympäristö kehittää omaa osaamista.

Mihin tehtäväalueisiin keskityt Journalistiliitossa?

Sijaistan työehtoasiames **Tytti Orasta**, ja tehtäviini kuuluvat lehdistön työehtosopimus sekä työllisyys- ja tasa-arvoasiat. Keskityn pääasiassa työoikeudelliseen

”Työoikeudessa kiehtoo sen haastavuus ja yhteys lähes jokaisen ihmisen elämään.

neuvontaan ja työehtosopimusten soveltamiseen.

Olet työskennellyt myös kesäduunaripäivystyksessä. Mikä oli useimmin kysytty kysymys?

Alkukesästä kysyttiin paljon työsopimuksen solmisemisesta, koeajasta ja työehtosopimusten mukaisista vähimmäispalkoista. Kesäkikesällä lisääntyivät kysymykset jo työvuorolistalla ilmoitettujen työvuorojen perumisesta esimerkik-

si huonon sään johdosta ja kesätyösuhteiden päättämistä koskevat kysymykset. Loppukesällä taas lomakorvaukseen liittyvät asiat ja palkkasaatavat työllistivät.

Miten neuvoisit ensimmäistä kesätyötään hakevia?

Kannattaa olla itse aktiivinen ja kysellä töitä hyvissä ajoin. Ei myöskään kannata lannistua, vaikka unelmien kesätyöpaikka ei heti tärpäisi. Työnhaku on kärsivällisyyttä ja aikaa vaativaa puuhaa. Apua kannattaa kysyä vaikka kokeneemmilta kaverilta tai vanhemmilta. Sinnikäs yrittäminen kyllä lopulta palkitaan.

Millaista journalismia seuraat?

Päivittäin tulee tietenkin seurattua useampien sanoma- ja iltapäivälehtien nettisivuja ja siellä olevia uutisia. *Kauppalehden* lisäksi postiluukusta kolahtaa kuukausittain muutama muotiin ja terveelliseen elämäntapaan liittyvä lehti. Etenkin viikonloppuisin tulee luettua myös printti-*Hesaria*. Seuraa aluevaltausta voisi olla jokin ruokalehti, koska aihe kiinnostaa.

Marja Honkonen

SATTUU TAPAHTUU

Puoliksi onnistunut haastattelu

Dokumentti *The Tillman Story* oli vaikuttava. Lähetin Lontoon elokuvajuhlien pr-osastolle sähköpostia ja pyysin ohjaaja **Amir Bar-Leviltä** haastatteluaikaa.

Festivaali järjesti iltapäivisin elokuvantekijöiden tapaamisia. Ohjaajat istuivat hotellin aulabaarin pöydissä ja toimittajat vietiin haastatteluja varten vuorollaan heidän luokseen. Kun kiireinen pr-henkilö lopulta vei minut Amirin luo, menin suoraan asiaan.

Onko dokumentin näkökulma poliittinen? Vastaus oli kaarteleva. Kysyin Amirin kotimaan polarisoituneesta ilmapiiristä, jota elokuva pohjimmiltaan käsitteli. Amir kertoi rajuista mielipide-eroista.

Oliko elokuvantekijän ollut helppoa päästä lähelle teoksensa keskushenkilöitä, kuten veljeä? Amir puhui selkeää mutta hidasta englantia, ja yhtäkkiä tajusin hänen puhuvan lampaista.

Myönsin itselleni Amirin olevan eri näköinen kuin eilen, kun hänet näytännön päätteeksi esiteltiin. Ei edessäni todellakaan ollut amerikkalainen Bar-Lev. Ei tuolla aksentilla.

Koin kiusalliseksi mahdollisuuden sanoa mukavalle ohjaajalle, että hän on väärä mies eikä oikeastaan kiinnosta minua. Kehittelin ympäröiväisiä jatkokysymyksiä. Vartin jälkeen kiitin. Kysyin pr-henkilöltä: ei tainnut olla Amir Bar-Lev? Pr-henkilö kertoi Bar-Levin lähteneen jo tunti sitten, oli tapahtunut tuplasekaannus.

”Et kai vaan kertonut”, hän kuiskasi.

En kertonut.

Amerikkalaisdokkari *The Tillman Story* kertoo Afganistanissa omien luoteihin kuolleen **Pat Tillmanista**. Yksi haastattelujen keskushenkilöistä on Tillmanin veli.

Intialainen *Autumn* kertoo köyhästä kashmirilaiskylästä ja miehestä, jonka veli katoaa. Sen ohjaaja **Aamir Bashir** ei vielä tiedä, etten ole nähnyt hänen elokuvaansa.

Kalle Kinnunen

KIRJOITTAJA ON ELOKUVAKRIITIKKO JA -TOIMITTAJA

TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTIT MUISTELVAT IKIMUISTOISIA TAPAUKSIA.

Selviytyjä. Idyllisessä puu-Nurmeksessa kuvattu Anu Saarelainen luotsaa menestystä Ylä-Karjalaa.

Puskaradion kilpailija voi hyvin

SAMPSA OINAALA, TEKSTI • YRJÖ NEVALAINEN, KUVA

Ylä-Karjalaa tehdään vain printtinä. Sen levikki ei laske, vaikka lehti ilmestyy muuttotappioalueella. Uusi päätoimittaja aloittaa työnsä luottavaisena.

Sanomalehdistön kriisin keskellä Pohjois-Karjalan Nurmeksessa ilmestynyt *Ylä-Karjala* on positiivinen kummajainen.

Pohjois-Karjalan kirjapaino Oyj:n julkaisema lehti säilytti vuonna 2012 levikkinsä kolmesti tai useammin viikossa ilmestyvien sanomalehtien joukossa parhaiten koko

maassa, vuonna 2013 toiseksi parhaiten. Vielä vuonna 2010 *Ylä-Karjala* levikki kasvoi, vaikka se ilmestyi muuttotappioalueella.

Vielä erikoisemmalta menestys näyttää, kun otetaan huomioon, ettei *Ylä-Karjalalla* käytännössä ole lainkaan verkkolehteä. Kun muut lehdet ovat kilvan rynnänneet tarjoamaan sisältöjään netissä, *Ylä-Karjalasta* siellä ilmestyy yksi lyhennetty juttu per numero.

”Emme ole tehneet mitään temppuja levikin eteen. Olemme sillä tavalla tyhmiä, että me vain teemme hyvää lehteä”, **Anu Saarelainen** virnistää.

SAARELAINEN, 49, ALOITTI vuodenvaihteessa 85-vuotiaan paikallislehden päätoimittajana. Hän on työskennellyt paikallis- ja maakuntalehdissä. Yhdeksän freelancer-vuoden jälkeen Saarelainen palasi vuonna 2008 paikallisuutisten äärelle *Ylä-Karjalaan*.

”En voi kuvitella työtä, jonka kokisin merkityksellisemmäksi. Täällä kun tekee juttuja, ne ovat tosi luettuja ja niillä on merkitystä ihmisille.”

Ylä-Karjala teki kesällä tutkimuksen levikkialueensa peruskoulun yhdeksäsluokkalaisten mediatotumuksista. Siinä selvisi, että digi-

sukupolven tytöistä 62 ja pojista 73 prosenttia lukee paikallislehteä. Ero oli huikea esimerkiksi maakuntalehtiin, joita luki tytöistä vain 14 ja pojista 22 prosenttia.

”Paikallislehti voi olla selviytyjä. Paikallisuus on jollain tavalla trendi globaalisuuden vastapainoksi. Valtakunnallisilla medioilla on paljon kilpailijoita, mutta meidän kanssamme kilpailee vain puskaradio”, Saarelainen pohtii.

Ei *Ylä-Karjalakaan* aivan menneisyyden jäänteeksi aio silti heittäytyä. Lehdellä on Facebookissa jo yli 1 800 tykkääjää ja tänä vuonna aiotaan lanseerata näköislehti. ●

kolumni

Virkamies on uusi rötösherra

Mikään ei yhdistä yhtä tehokkaasti kuin yhteinen vihollinen. On äärimmäisen helppo erehtyä ajattelemaan, että viholliseni vihollisen täytyy olla ystäväni. Siksi yhteisten vihollisten osoittaminen on meille äänestäjille suunnatun poliittisen retoriikan kulmakiviä.

SMP vaati vuoden 1983 vaaleissa rötösherroja kuriin. Osaltaan tämä vaatimus oli ihan oikeutettu. Suomessa oli korruptiota ja siihen piti puuttua. "Rötösherra" alkoi kuitenkin elää omaa elämäänsä ja muuttui yleiseksi sloganiksi, jonka käyttäminen mahdollisti sen osoittamisen, että on tukevasti hyvän puolella pahaa vastaan. Rötösherrasta tuli populistinen termi. SMP osoitti olevansa kansan kanssa

JANNE ZAREFF janne.zareff@yle.fi, KIRJOITTAJA ON YLEISRADION TOIMITTAJA.

”Kaikesta sääntelystä on syksyn ja talven ajan päässyt valittamaan näkyvästi.

samalla puolella roistoja vastaan ja sai vaaleissa suurvoiton.

Rötösherroista tai ihan vain "herroista" puhuminen on kuitenkin kaiken aikaa vaikeampaa. Poliitikot ja puolueet käyttävät huomattavan paljon vaivaa kansanomaisuutensa todisteleseen. On talkoita, on kansanmiehiä, on kiertelyä tuuruilla ja toreilla. Ja monilla on myös sitä painolastia, että tajuaa itse kuuluvansa päättävään eliittiin, joten herroista puhuminen ei

tunnu mielekkäältä. Tämä on ongelma, koska jostain se kuriin laitettava vihulainen olisi löydettävä.

EI OLE IHME, että vuoden 2015 vaaleissa vaaditaan useammankin puolueen suulla kuriin virkamiehiä. On turhaa byrokratiaa, on sääntelynpurkutalkoita, on byroslaviaa ja sääntö-Suomea. Media on saatu valjastettua vahvasti saman reeneen eteen. Kaikesta sääntelystä on syksyn ja talven ajan päässyt valit-

tamaan näkyvästi. Alkaen siitä, että kalakauppias on joutunut rekisteröimään peräkärjensä ja ilmoittamaan maksamansa palkat verottajalle. Tai siitä, ettei uhkapelejä saa markkinoida ratkaisuna rahaongelmiin. Tai mikä nyt ikinä tulee mieleen. Palstatilaa virkamiehistä valittamiselle kyllä riittää.

Tälläkin kertaa pohjalla on ihan järjevä huoli. Kaikessa lainsäädännössä ja sen soveltamisessa on aina ongelmia, joista pitää puhua julkisesti ja joiden ratkaiseminen on kansanedustajien työtä. Kuitenkin jo nyt, vaikka vaaleihin on vielä aikaa, aivan kaikki sääntely tuntuu jo olevan turhaa byrokratiaa, jota roistomainen virkamies keksii pelkästään kiusatakseen meitä tavallisia ihmisiä. Järjevä huoli on muuttunut populismiksi.

Meillä tavallisilla ihmisillä ja herroilla on kuitenkin taas yhteinen vihollinen, uusi rötösherra. Ja kun meillä kerran on yhteinen vihollinen, niin emmeköhän me sitten vaaleissa ole ystäviä.

Turun yliopisto
University of Turku

Media-alan ammattilainen!

Pääsykokeeton haku 12.1.-2.3.2015
media-alan kandidaateille ja
AMK-tutkinnon suorittaneille.

TULE SYVENTÄMÄÄN OSAAMISTASI.

Tarjoamme humanistista kulttuurialan perus- ja jatkotutkintokoulutusta. Koulutusohjelmamme oppiaineet ovat Suomessa ainutlaatuisia ja monitieteellisiä. Painotamme tieteellisyysyden lisäksi käytännönläheisyyttä ja tiedon soveltamista. Jatkotutkinto on mahdollista suorittaa myös työn ohessa.

KULTTUURITUOTANNON JA MAISEMANTUTKIMUKSEN KOULUTUSOHJELMA

• Maisemantutkimus • Kulttuuriperinnön tutkimus • Digitaalinen kulttuuri

Turun yliopisto, Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelma (Porin yliopistokeskus)

www.utu.fi/ktmt

”Miksi palkkioita ei voida maksaa heti juttujen valmistuttua?”

Maksetaan kun jaksetaan

”Oho, palkkakonttorissa on varmaan satunut väärinkäsitys.”

Eräässä lehdessä julkaistiin juttu puhelinmyyntialan epämoraalisista palkanmaksukäytännöistä samana päivänä, kun aviksi jätti palkkion maksamatta. Parin vuoden freelanceurallani noin joka kolmas juttupalkkio on ilmestynyt tililleni sovittua myöhemmin.

Olen työskennellyt useissa telemarkkinointifirmoissa, mutta vasta vapaana toimittajana olen päässyt tutustumaan vapaamieliseen palkanmaksupolitiikkaan. Usein lehdet ovat vedonneet ulkoistettuun palkanmaksuun, mikä ei kuulosta uskottavalta. Ei ole relevanttia syyttää täs-

tä myöskään taloudellista taantumaa.

Muutkin tuntemani aloittelevat freelancetoimittajat ovat joutuneet nyhtämään lehdiltä saataviaan. Meritoituneet, liittoihin kuuluvat freet eivät ole kokeneet vastaavaa. Otantani on pieni, myönnetään. Onko silti sattumaa, että kahdeksasta haastattelemastani henkilöstä palkkiot ovat tulleet ajallaan niille kolmelle, joilla on lehtimaailman oven välissä muutakin kuin kengänkärki?

Lipsahdukset voivat johtaa ikäviini tilanteisiin. Lomailu ulkomailla voi muuttua selviytymistäisteläksi, vuokraisäntä saattaa hätistellä ja lapselle on haettava kaurapuuroa leipäjonosta. Unohtunutta

palkkiota ei muistutuksenkaan jälkeen välttämättä saa ennen kuin seuraavan kuukauden ”virallisena tilipäivänä”.

Palkanmaksukäytännöissä on muitakin kyseenalaisia piirteitä. Usein lehdet maksavat palkkion vasta jutun julkaisun jälkeen. Tähän saattaa mennä kuukausia. Käytäntöjen muutoksilla voitaisiin lisätä freelancereiden sitoutumista ja mahdollisuuksia oman elämän suunnitteluun.

Tilatuista jutuista on maksettava korvaus.

Miksi palkkioita ei voida maksaa heti juttujen valmistuttua?

Henrik Lahtinen

KIRJOITTAJA ON VAPAA TOIMITTAJA.

Ulkomaan uutiset toimitetaan

Dosentti **Vesa Heikkinen** mainitsee kielikolumnissaan (*Journalisti* 14/14) käännösvirheitä, joita toimittajilta on syntynyt vieraskielisten uutistoimistoututisten pohjalta kirjoitettuihin uutisiin. Heikkinen on oikeassa siinä, ettei moisia virheitä saisi syntyä. Niitä tekevät kuitenkin jatkuvasti myös ammattikäntäjät.

Sen sijaan Heikkisen kolumnissa toistuu tyypillinen väärinkäsitys, jonka mukaan ulkomaantoimittaja tuottaisi uutistoimistojutuista yksinkertaisesti käännöksiä. Kyse on kuitenkin journalistista ammatitaitoa vaativasta toimitustyöstä, joka ei kuulu kääntäjän tavanomaiseen osaamiseen.

Ari Lahdenmäki

VAPAA TOIMITTAJA, HELSINKI

Lomalle!

Hyvinvointiloma 7.–11.4.

• haku aika päättyy
31. tammikuuta.

Perheloma 12.–17.7.

• haku aika päättyy
13. huhtikuuta.

Lisätietoa netistä:

www.journalistiliitto.fi
/uutiset/hyvinvointiloma-ja-
-perheloma-haettavissa/

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN MATKA-APURAHAT TOIMITTAJILLE

Ympäristöministeriön viestintäyksikkö myöntää ulkomaan matka-apurahoja toimittajille ja valokuvaajille toimitukselliseen työhön. Matka-apurahoilla halutaan edistää ympäristöasioita koskevan tiedon lisäämistä. Apurahan saajia valittaessa kiinnitetään huomiota aiheen ajankohtaisuuteen ja yleiseen merkittävyyteen. Apurahaa ei myönnetä tietokirjoihin.

Tänä vuonna matka-apurahoja myönnetään erityisesti juttujen tekoon ilmastopolitiikan osapuolikokouksesta, materiaalihokkuudesta, lähes nollaenergiarakentamisesta ja lähien energian tuotannosta. Apurahoja kohdennetaan myös juttuihin, jotka käsittelevät kestävä kehityksen tavoitteiden (Post 2015) neuvotteluja sekä niihin liittyviä teemoja, erityisesti kestävä kulutusta ja tuotantoa sekä biodiversiteetin ja ekosysteemipalvelujen turvaamista.

Matka tulee tehdä ja laskuttaa vuoden 2015 aikana. Apurahan määrä on yksin matkustavalle toimittajalle enintään 1800 euroa. Työparina matkustavien apurahan suuruus voi olla enintään 1400 euroa hakijaa kohden. Apurahojen saajien nimet julkaistaan ympäristöministeriön internetsivuilla.

Haku aika päättyy 6.2.2015 klo 16.00. Myöhästyneitä hakemuksia ei huomioida. Hakulomake ja ohje löytyvät osoitteesta ym.fi/matka-apurahat

Lisätietoja:

Viestintäasiantuntija Ulla Ahonen, ympäristöministeriö,
ulla.ahonen@ymparisto.fi, puh. 0295 250 052

Annonsen kan läsas på svenska på miljöministeriets
www-sidor.ym.fi/resestipendier

ym.fi

JOURNALISTI

Lue uusi
Journalisti
 netistä 15.1.

Verkkolehdestä
Journalistin
koko sisältö ja
ajankohtais-
asiaa.

Toimittajapersoonaa

Rauni Ojamies kuoli 14. marraskuuta Mäntyharjulla, 86-vuotiaana.

Ojamies oli maatalon sisarusarjasta vanhin. Hän aloitti keskikoulun Mikkelissä, mutta se jäi kesken. Hän meni Ota-van Opistoon ja sitten töihin.

Toimittajana Ojamies oli todellinen persoona. *Kouvolan Sanomien* aluetoimittajana Myllykoskella työskennellyt Ojamies teki tiettäväksi, miten mihinkin tilaisuuteen piti pukeutua. Helposti kävi niin, että kokematon toimittaja tunsikin olevansa keikalla väärissä vaatteissa. Ojamiehellä oli itsellään milloin kansallispu-ku, milloin tyylikäs jakkupu-ku, milloin metsästysmajalle tai onkikilpailuihin soveltu-vat retkikampeet.

Toinen puoli persoonalli-suutta oli sydämellisyys. Oja-mies kutsui ojennuksensakin kohteina olleita nuoria toi-mittajia illalliskekkereihin, ja

kekkereitä oli usein. Hän ke-hotti perheellisiä huolehti-maan perheestään, hän muisti toivottaa huonoon keliin lähtijälle turvallista kotimatkaa. Osansa sydämel-lisyydestä saivat myös sisarus-ten lapset.

Vapaa-aikanaan Ojamies oli intohimoinen lukija, tai-teen ja kauneuden rakastaja. Partiot toiminta oli niin lähel-lä hänen sydäntään, että hän oli Kymenlaakson partiopiirin lippurahaston ensimmäinen lahjoittaja.

Päivi Taussi

KIRJOITTAJA SAI NUORENA
NIIN OJENNUSTA KUIN KEKKERIKUTSUJA.

Idearikas ja vauhdikas toimittaja

Ellinora Ylipoussu kuoli pyhäinpäivänä 1. marraskuuta 2014 Helsingissä Suursuon sairaalassa.

Hän syntyi vuonna 1931 kuu-samolaisen, nelilapsisen per-heen nuorimmaisena. Koillis-maalaiset juurensa hän tuns-i omikseen, vaikka ei siellä lap-suuden jälkeen enää asunut-kaan. Ellinora aloitti toimitta-jan uransa *Kainuun Sanomissa* vuonna 1952. Hän teki varsinai-sen elämäntyönsä *Sanomissa* toimittajana ja toimituspääl-likönä: *Viikkosanomissa*, *Hel-singin Sanomissa*, monet vuo-det *Me Naisissa* ja viimeksi *ET-lehdessä*.

Ellinora oli aina valmis kokemaan uutta. Kaikesta eteen tulevasta hän otti sel-vää, oli sitten kyse historias-ta, ravintoloista, kirjoista tai putkiremontista. Hän sai kii-tosta idearikkaana ja vauhdik-

kaana toimittajana. Kieli ja murteet kiinnostivat. Tavallisen naisten asema ja arki oli-vat tärkeitä aiheita, mutta kuninkaallisetkin kuuluivat it-sestään selvästi naistenlehden toimittajan yleissivistykseen.

Ellinora oli vilkas, avara-katseinen ja avoin ihminen. Hänestä tuli helposti keskipis-te juhliissa, joita hän usein in-nostui piristämään laulullaan.

Tyttären ja lastenlasten lisäksi sukulaisten ja ystävien joukko jäi kaipaamaan väri-kästä persoona.

Sirkka Tilus

KIRJOITTAJA ON ELLINORA YLIPOUSSUN
YSTÄVÄ JA ENTINEN TYÖTOVERI.

Suomen Punainen Risti on humanitaarista työtä teke-vä kansalaisjärjestö, yksi Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun 189 kansallisesta yhdistyksestä. Tuemme apua tarvitsevia niin kotimaassa kuin maailmalla. Kymmenet tuhannet vapaaehtoisemme toimivat ympäri Suomea ja henkilökuntamme tukee heitä.

Haemme ajalle 10.3.2015 – 1.4.2016
keskustoimistoomme Helsinkiin

TIEDOTTAJAA

Tiedottajanamme vastaavat järjestöme sisäisestä ja ulkoises-ta viestinnästä yhdessä viestintäyksikkömme kanssa. Säännöl-lisiin töihisi kuuluvat valtakunnalliset kampanjat ja tapahtumat, yhteistyö median kanssa sekä hyvin monipuoliset päivittäiset työt. Katastrofietiedottaminen kuuluu myös perustöihisi.

Vastaat neljä kertaa vuodessa ilmestyvästä sisäisestä tiedotus-lehdestä, yhteistyössä piiritoimistojemme väen kanssa. Lisäksi koulutat ja opastat omia työntekijöitämme ja vapaaehtoisiam-me sekä niin kutsuttua suurta yleisöä.

Edellytämme sinulta työhön sopivaa viestinnän koulutusta sekä monipuolista kokemusta viestinnästä. Kokemus mediassa työ-skentelystä auttaa työssä, samoin järjestötoiminnan tuntemus. Tunnet nykyaikaisten viestinnän keinojen mahdollisuudet ja osaat soveltaa niitä järjestöme viestinnän kehittämiseen.

Tiedottajamme työkielet ovat suomi, ruotsi ja englanti. Edelly-tämme sinulta Punaisen Ristin arvojen kunnioitusta.

Tarjoamme monipuolisen ja merkityksellisen työn, lukuisan määrän työtovereita ympäri Suomea sekä yhteydet kansainvä-lisen Punaisen Ristin kollegoihin.

Lähetä hakemuksesi 23.1.2015 mennessä netin kautta punainenristi.fi/ajankohtaista -> Avoimet työpaikat.

Lisätietoja saat 12.-13.1. sekä 15.1. lähtien tiedotuspäällikkö Outi Pärnäseltä: 020 701 2220, [outi.parnanen\(at\)punainenristi.fi](mailto:outi.parnanen(at)punainenristi.fi)

Punainen Risti

punainenristi.fi

Etsi Xpertti

ETSITKÖ JUTTUUSI
TUTKIJA-ASiantuntijaa?

palveluksessasi www.etsixpertti.fi

YLIOPISTOT,
TUTKIMUSLAITOKSET JA

SUOMEN AKATEMIA

Pohjoisen luonnon ystävä. Aleksanteri Pikkaraisen elämään mahtuu muutakin kuin työtä ja ay-toimintaa. "Luontoa ei meikäläisen kohdalla voi unohtaa. Perhokalastus on sydämen asia ja henkireikä. Myös liikuntaa olen lisännyt paljon", Pikkarainen kertoo. Lenkkiseurana jolkottelee usein Nikke-koira.

Räksyttäjä ei kummempia ressaa

MARJA HONKONEN, TEKSTI • MAIJU TORVINEN, KUVA

Aleksanteri Pikkarainen on Journalistiliiton nuorin yhdistyspuheenjohtaja.

Rohkeasti ajautumalla. Sillä tavoin **Aleksanteri Pikkarainen** on päätenyt mukaan ammattiyhdistystoimintaan. Kun hän vuonna 2012 aloitti ensimmäisen vuorotteluvapaan sijaisuuksensa kuusamolaisessa *Koillisanomissa*, kaupan päälle tuli tuurattavan paikka pääluottamusmiehenä.

"En ottanut asiasta sen kummempaa ressiä. Se oli homma, joka piti hoitaa", Pikkarainen sanoo.

Luottamustehtävä seurasi myös paikkaa Pohjois-Suomen Sanomalehtimiesyhdistyksen hallituksessa. Viime syksynä etsittiin uutta puheenjohtajaa 13 vuotta tehtävässä palvelleen **Matti Heikuran** tilalle. Pikkarainen ei kieltäytynyt, kun tehtävään kerran pyydettiin. Niin

Pikkaraisesta, 26, tuli Journalistiliiton jäsenyhdistyksen puheenjohtajista nuorin.

OULUSTA KOTOISIN oleva Pikkarainen kouluttautui toimittajaksi kotikaupungin ammattikorkeakoulussa. Media-alassa kiinnostui yhteiskunnallisuus.

"Ei ole kaduttanut tippaakaan. Työ on monipuolista", hän kiittelee. Tällä hetkellä hän työskentelee *Oulu-lehden* toimittajana.

Pikkarainen uskoo, että journalismilla voi pärjätä myös tulevaisuudessa. Paljon se silti vaatii.

"Freelancerin pitäisi osata kuvata, kirjoittaa, tehdä videoita ja olla tunnettu. Toimittajan pitää olla henkilöbrändi, vaikka se vähän ällöttävää onkin."

Siksi Pikkaraisen julkinen minä on vähän erilainen kuin Aleksanteri kotona.

"Toimittajana olen rakkikoira. Räksytän ja puren nilkoista."

PSSY:N TOIMINTAA räksyttävä puheenjohtaja ei silti aio radikalisoitua. Kehitystyössä aiotaan pitää kiinni esimerkiksi hyvin toimineista koulutus- ja virkistyspäivistä sekä erityisesti kesätoimittajille suunnatuista Kustaan kutsuista.

"Räväkkää ja mukavaa pitää olla. Yhdistystoiminnan pitää olla hauskaa vertaistukitoimintaa, ei mitään ay-jääräilyä", Pikkarainen linjaa.

Suuri toiminta-alue asettaa omia haasteita. Yhdistyksen puheenjohtajana Pikkarainen haluaa puolustaa pohjoissuomalaista elämäntapaa.

Liitolta hän toivoo työtä journalismin arvostuksen kasvattamiseksi ja nostamiseksi.

"Media-ala on myrskyinen meri, jolla liiton paatti keikkuu. Nyt on tärkeää selvittää yli pahimpien karikoiden. Liiton pitää kehittää pirstaloituvaa media-kenttää kaikkien alan työntekijöiden edustajana." ●

KARPRINTIN JOHDOLLE KOVAT TUOMIOT

Lehtitalo Karprintin johtohenkilöitä on tuomittu työsuojelurikoksesta ehdolliseen vankeuteen Länsi-Uudenmaan käräjäoikeudessa. Yhtiön hallituksen puheenjohtajalle oikeus tuomitsi neljä kuukautta ja toimitusjohtajalle kolme kuukautta ehdollista vankeutta. Lisäksi yhtiölle määrättiin 40 000 euron yhteisösakko.

Oikeus katsoi hallituksen puheenjohtajan ja toimitusjohtajan kohdelle työntekijöitä säännönmukaisesti epäasiallisella tavalla. He olivat muun muassa painostaneet työntekijöitä töihin sairauslomalla ja uhkailleet irtisanomisilla työntekijöitä, jotka valittivat ongelmista. Toimitilojen homeongelmaa he eivät hoitaneet kuntoon, vaikka työsuojeluviranomaiset sitä edellyttivät.

Oikeus tuomitsi vastaajat maksamaan asianomistajina olleille entisille ja nykyisille työntekijöille korvauksia ja kuluja yhteensä noin 100 000 euron verran.

"Jutussa on poikkeuksellista tekijöiden pitkäkestoisuus ja tahallisuus. Työpaikkakiusaamisjutuissa näyttö on usein ongelmallista, mutta tässä tapauksessa suuri joukko työntekijöitä kertoi asiasta niin yhtenevästi, ettei tuomiota voi pitää yllättävänä", sanoo kahdeksan asianomistajan avustajana toiminut asianajaja **Mika Ojanen**.

Manu Haapalainen

ALMA MEDIA JA BASSO MEDIA TUOMITTIIN KORVAUKSIIN

Kemi-Tornion käräjäoikeus on tuominnut Alma Median maksamaan työsuhteiden perusteettomasta päättämisestä *Pohjolan Sanomien* entiselle toimitussihteerille 110 000 euron ja saman lehden entiselle valokuvaajalle 103 000 euron korvaukset.

Helsingin käräjäoikeus taas määräsi Basso Median maksamaan *Basso*-lehden entiselle toimituspäällikölle lähes 25 000 euron edestä maksamattomia palkkoja, vuosilomakorvauksia, lomapalkan korotusta sekä äitiys- ja odotusajan palkkaa. Käräjäoikeus katsoi, että vuonna 2013 lakautetun *Basson* toimituspäällikölle olisi pitänyt maksaa lehdistön yleisistovan työehtosopimuksen mukaisista palkkaa.

Manu Haapalainen

Hanne Aho

Pirkko "Pike" Epstein

Heikki Jokinen

Jussi Ahlroth

Päivi Alasuutari

Eija Anttila

Tavoitteena laaja-alainen liitto

Journalistiliiton hallituksen 2015–2018 jäsenet haluavat vahvistaa jäsenpohjaa ja luoda media-alalle yhteisiä pelisääntöjä.

MARJA HONKONEN, KOONTI • KUVAT HAASTATELTAVALILTA

Sari Korpela-Välisaari

Marko Laitala

Lotta Lappinen

Kirsi Mattila

Jyrki Saarikoski

Sari Sainio

Soila Saroniemi

Hanne Aho (pj)

41, Suomen Aikakauslehdentointimittajain liitto SAL. Ennen valintaa SAL:n puheenjohtaja, Otavamedian pääluottamus mies, SJL:n viime kauden valtuutettu. *Suomen Kuvalehden* graafikko.

"Media-alan toimintaympäristöä pitää vakauttaa, keinovalikoima on laaja. Ymmärrystä kaikkien osapuolten välillä pitää lisätä. Sisäisesti on pystyttävä vastaamaan kysymyksiin: Onko liiton fokus oikeissa asioissa edelleen, vaikka mediat ja jäsenten tarpeet ovat muuttuneet? Teemme jäsenen näkökulmasta oleellisia asioita?"

Pirkko "Pike" Epstein (1. vpj)

58, Radio- ja televisiotoimittajien liitto RTTL. Ylen ohjelmatyönte-

kijöiden pääluottamus mies, SJL:n valtuuston viime kauden 2. vpj. Työskennellyt Ylessä vuodesta 1987 muun muassa ohjaaja-toimittajana.

"Haluan edistää koko media-alan yhteisen työehtosopimuksen aikaansaamista ja hyvää yhteistyötä media-alalla, sekä olla rakentamassa tekijänoikeuksien kohtuulliset korvaukset takaavaa lainsäädäntöä."

Heikki Jokinen (2. vpj)

58, Suomen freelance-journalistit SFJ. Valtuuston jäsen vuodesta 2008. Taidearvostelija, työelämä- ja tekijänoikeusasioihin erikoistunut freelancer.

"Tavoitteenani hallituksessa on toiminnan virtaviivaistaminen, mikä

edellyttää järjestöllisiä ja henkisiä uudistuksia. Jäsenpohjaa pitää vahvistaa, ja maailmalta ottaa oppia."

Jussi Ahlroth

41, Helsingin Sanomalehtimiesyhdistys HSY. Toista kautta SJL:n hallituksessa, *Helsingin Sanomien* pääluottamus mies. *Helsingin Sanomien* toimittaja.

"Hallituksen tärkein tavoite on liiton toimintaedellytysten turvaaminen median vaikeassa nykytilanteessa. Ay-liikkeen tärkein tehtävä on, että sillä on jäseniä. Jäsenet mahdollistavat kaiken."

Päivi Alasuutari

53, Pohjois-Suomen Sanomalehtimiesyhdistys. Toista kautta SJL:n

hallituksessa, *Kalevan* työsuojeluvaltuutettu. *Kalevan* toimittaja.

"Haluan kehittää liittoa laajemmaksi media-alan liitoksi, jotta mahdollisimman laaja joukko medioiden sisällöntuottajista olisi edunvalvontamme piirissä. Tärkeä tavoite on freelancereiden kollektiivinen neuvottelu-oikeus sekä se, että luottamus henkilöt saisivat edustaa myös freelancereita."

Eija Anttila

54, Kymenlaakson Journalistit Ay-tehtävissä "toisella kierroksella". Toiminut 1980-luvulla muun muassa *Etelä-Suomen* pääluottamusmiehenä. *Kymen Sanomien* yhteiskuntatoimittaja.

"Iso ajatus on mennä kohti laaja-

alaista media-alan liittoa, jonka tulee olla jokaisen jäsenen edunvalvoja työsuhteen luonteesta riippumatta. Haluan luoda ilmapiiriä, jossa Journalistiliiton ja työantajaliiton edut ovat enemmän yhteiset kuin vastakkaiset.”

Sari Korpela-Välisaari

37, RTTL / MTV:n Ohjelmatyöntekijät. RTTL:n 2. varapuheenjohtaja ja MOT:n puheenjohtaja, viime kauden valtuutettu. MTV:n toimittaja.

”Hallituksessa haluan ajaa kaikkien media-alalla työskentelevien asioiden. Pyrin tuomaan viestiä etenkin nuorilta toimittajilta ja alalla työskenteleviltä. Lisäksi toivon, että pystyn edistämään yhteisen työehtosopimuksen saamista alalle.”

Marko Laitala

53, SAL / Talentumin toimitusosasto. Talentumin pääluottamusmies. Tekniikka@Taloustalouden uutispäällikkö.

”Epätyypillisten työsuhteiden asemaa pitää selkeyttää. Meidän pitää

ottaa aloite käsiimme median muroksen muuttaessa työtämme. On löydettävä keinot vaikuttaa digitalisaation seurauksiin. Meidän pitää media-alalla pitää myös yhtä. Tehdävät ja välineet voivat olla erilaisia mutta asiat, tavoitteet ja ongelmat yhteisiä. Kaveria ei jätetä.”

Lotta Lappinen

49, Keski-Pohjanmaan Journalistit. Österbottens Tidningin pääluottamusmies. Österbottens Tidningin toimittaja.

”Haluan vaikuttaa siihen, että journalisteilla olisi nopeasti muutuvassa mediakentässä hyvät edellytykset tehdä vapaasti ja riippumattomasti korkealuokkaista ja osaavaa journalismia.”

Kirsi Mattila

56, RTTL / freelance-ammattiosasto FAO. Viime kauden valtuutettu, FAO:n puheenjohtaja. Lehdissä, radioissa ja televisiossa työskennellyt freelancer.

”Haluan vaikuttaa freelancerei-

den asemaan. Se merkitsee Yhtyneet-sopimuksella toimivien freelancereiden aseman vahvistamista, teatteri- ja mediatyöntekijöiden tressin käyttöönoton edistämistä tuotantoyhtiöissä, paikallisradioiden villin tilanteen kartoitusta sekä yrittäjäasemassa toimivien freelancereiden neuvotteluaseman ja sosiaaliturvan parantamista.”

Jyrki Saarikoski

56, RTTL. Ylen uutis- ja ajankoh- taistoiminnan luottamusmies. Ylen ulkomaantoimittaja.

”Haluan korostaa sitä, että mediatyöläisten edut ovat yhteisiä – netin myötä jako sähköiseen ja printtiin on yhä epämääräisempi. Viimeistään Ylen yt-prosessi osoitti, että tehostaminen ja irtisanomiset ovat arkea kaikkialla. Mutta vaalilauseeni olkoon konkreettinen: SJL:n Saariselän tunturimaja on verraton ja kenttää yhdistävä jäsenukko, josta on pidettävä kiinni!”

Sari Sainio

49, Pirkanmaan Journalistit PJY.

Aamulehden työsuojeluvaltuutettu, viime kauden valtuutettu. Aamulehden toimittaja.

”Tärkeintä on edunvalvonta ja se, että jäsenet saavat tarvitsemaansa tukea. Myös paikallisosastojen työtä on tuettava. Olen valmis keskustelemaan siitä, miten jäsenmaksupalautukset pitäisi jyvittää. Minua kiinnostaa, miten kaven- namme palkkaeroja ja huolehdimme epätyypillisissä työsuhteissa olevista.”

Soila Saroniemi

54, HSY. Iltalehden varaluottamus- mies. Iltalehden toimittaja.

”SJL:n tärkein tehtävä on edunvalvonta. Kun ala elää suurta myllerrystä, on kiinnitettävä huomiota epätyypillisiin työkuviin ja työjärjestelyihin. Alan ylikoulutusta on suitsittava. On pidettävä huolta siitä, että emme ajautu arvostuksen menettäneeksi matalapalkka- alaksi. Kentän tiedän toivovan liitolta napakkaa otetta neuvotte- luissa.” ●

Suomen Journalistiliitto

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarenkatu 16, 00530 Helsinki
Broholmmsgatan 16, 00530 Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
(jäsenasiat/medlemsärenden)
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
www.journalistiliitto.fi
www.journalistförbundet.fi

Suomen Journalistiliitto on ammattijärjestö, jonka tehtävä on valvoa journalistien ja journalismin etuja. Jäsenkuntamme koostuu viestintäalan ammattilaisista, kuten toimittajista, kuvaajista, graafikoista, kääntäjistä ja kustannustoimittajista.

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
91. vuosikerta

SEURAAVAN LEHDEN
ILMESTYMISAIKATAULU
2/2015 aineisto 28.1.
ilmestyy 5.2.

ILMOITUSMYynti:
ilmoitukset.journalisti@
journalistiliitto.fi

Aineisto-ohjeet, väriprofiilin
ja hinnat löydät osoitteesta
www.journalisti.fi > ilmoittajille

VARAA ILMOITUSTILASI
AJOISSA.
ILMOITUKSET
3,00 €/PMM

Yksi kuunteleva aikuinen enemmän

Ikänsä partiossa ollut Elina Raittila haluaa tarjota vanhan kotikylänsä lapsille mahdollisuuden harrastaa. Siihen vaaditaan paneutumista ja remonttitaitoja.

MARJA HONKONEN, TEKSTI • RISTO HÄMÄLÄINEN, KUVA

Otavan koulutilan vanhan puutyöluokan lattia hehkuu ruskeaa. Kolminkertainen maalipeitto on osin **Elina Raittilan** kädenjälkeä. Raittila ja muut mikkeliäisen

Otavan Otsojen partiolaiset remontoivat tilan uudeksi kolokseen, kun seurakunta päätti myydä entisen kolon lippukunnan alta.

Syysaamut Raittila kunnosti uusia tiloja, illaksi hän kiiruhti toimitussihteerivuoroon *Länsi-Savoon*. Silloin työkaverit pitivät harrastusta vähän hulluna.

”Puupölyä on edelleen joka paikassa. Pesuvettä viemäriin kaatessa voi kuitenkin ajatella, että tämäkään ämpärillinen likaa ei tule enää koskaan takaisin”, Raittila tuumaa.

Raittila on ollut partiossa ekaluokalta lähtien, samoilla jäljillä kuin isosisarukset, isä ja mummi. Ikänsä Otsoissa olleesta on kasvanut partiojohtaja, joka Mikkeliin paluunmuuttuaan alkoi elvyttää viikkotoimintaa yhdessä vanhojen sudenpentujensa kanssa.

”Paras partiokokemus on, että heistä on kasvanut johtajakavereita”, Raittila sanoo.

Nykyisin Raittila vetää ryhmää 7–9-vuotiaille. Hän haluaa tarjota harrastuksen lapsille, joiden vanhemmilla ei ole mahdollisuutta kuljettaa näitä 15 kilometrin päähän keskustaan. Sellaisille kuin hän itsekin pieninä.

KOLON LATTIALLA seisoo jo seitsemän keskittynyttä pikkupartiolaista. Syksyllä harrastuksen aloittaneet harjoittelevat tänään sudenpennun lupausta ja partiohuivin solmimista. Ne pitäisi osata viikon kuluttua juhlassa.

Lupausta sujuu, mutta solmuissa on harjoittelemista. Yhden merimiessolmu ei tahdo

luonnistua, toinen haluaisi jo siirtyä hankalampiin ja katoaa varastoon etsimään solmukirjaa.

Ohjaajan ajatukset eivät voi eksyä omaan työpäivään. Muuten tilanne karkaa käsistä. Solmujen jälkeen pelataan lautapelejä.

”Paras partiokokemus on, että vanhoista sudenpennuista on kasvanut johtajakavereita.”

”Nuorempana olin tiukempi. Nykyään ajattelen, että jos lapset viihtyvät, niin pelatkoon rauhassa pidempään kuin oli suunniteltu. Ei tarvitse lähteä väkisin pystyttämään laavua pihalle”, Raittila sanoo, vaikka pitää tärkeänä, että partio ei ole mikään tanssi kerho.

TUNNIN KERTA päättyy perinteiseen sisaruspiiriin. Illan kulkuun Raittila on tyytyväinen silloin, kun lapsetkin.

”Mitä vanhemmaksi tulen, sitä tärkeämmältä tuntuu olla yksi, kuunteleva aikuinen enemmän. Kololle tullessa lapsilla riittää aina juttua”, hän summaa iltaa.

Joskus harrastus aiheuttaa stressiä. Ryhmiä vetävästä johtajajäiksestä moni tekee Raittilan tapaan vuorotyötä. Välillä oikeaa asennetta saa etsiä töistä kololle kiirehtiessä. Lopettamista Raittila ei ole koskaan miettinyt.

”Etenkin silloin, kun muutin takaisin, partio oli työlle tärkeää vastapainoa. Ehkä tämä porukka on vieläkin tärkein syy, miksi haluan jäädä Mikkeliin.” •

VAPAALLA

ELINA RAITTILA

● 33-vuotias uutistoimitaja Länsi-Savo-lehdessä Mikkelissä. Työskennellyt myös Keski-suomalaisessa.

● Opiskeli ensin yhteisöpedagogiksi, sen jälkeen journalistiikkaa Jyväskylän yliopistossa.

● Harrastaa partiota Otavan Otsoissa ja Mikkelin Seudun Partiolaisissa. On toiminut aktiivisesti myös Etelä-Savon ja Järvi-Suomen partiopiireissä.

◀ Hauskaa ja rankkaa.

Ikänsä partioinut Elina Raittila saa partiosta työlleen tärkeää vastapainoa – ainakin melko usein. ”Kun palaa likaisena viikonloppuleiriltä sunnuntai-iltana kotiin ja alkaa miettiä maanantai-aamua ja töihin lähtemistä, olo ei ole mitenkään rento”, Raittila nauraa.

Laukaus pimeässä

Metsästyslehti *Riista* tarttuu numerossaan 8/2014 kohderyhmänsä harrastusta ikävästi haittaavaan ongelmaan. Koulutusosion jutussa *Huti* pohditaan, miksi pimeässä on vaikea osua:

"Pimeässä ampuminen aiheuttaa valtavaa päänsäryä metsästäjille. Vaikka aseet ovat kohdallaan ja kohteet ammuttavissa, jotenkin vain osumia ei tule tai sitten ne ovat väärässä paikassa", juttuun johdatellaan.

Osumatarkkuuden parantamiseksi lehti nostaa esiin ilmiölle muutamia syitä, kuten etäisyyden ja ylikompensoinnin. Kaikkein ilmeisimmin jutusta jäi kuitenkin *Journalistin* näkökulmasta uupumaan: pimeässä ei näe mitään. Kysymyksiä satunnaisten metsälentokoneiden mielessä herättää toki sekin, kuinka usein pimeässä saatu osuma on "väärässä paikassa".

No, myönnetään. *Riista* kertoo, ettei pimeä metsästyksellisesti tarkoita absoluuttista valon puutetta, vaan tähtitieteellistä pimeää, jossa aurinko on määrätyn asteluvun verran horisontin takana. Ehdotamme silti osumatarkkuuden oppituntien jatkojuttuksi savolaisklassikkaa: "Älä ammu, se on kaakana".

Marja Honkonen

Sisältöä omasta takaa

Juuri kun pääsin ihastelemasta iltapäivälehtien tapaa ammentaa sisältöä toisten medioiden toimittajien edesottamuksista, *Maikkari* pani paremmaksi ja teki verkkojutun omasta väestään.

Otsikolla *Meteorologin kepponen yllätti ankurin suorassa lähetyksessä* julkaistu juttu sisälsi pätkän saman aamun *Huomenta Suomen* lähetystä, jossa *Pekka Pouta* hämmentää *Kirsi Alm-Siiran* laskemalla yllättäen tuolinsa alas.

Tekstissä kerrottiin videon tapahtumat ja asetettiin ne viitekehykseen linkkaamalla aikaisempiin keisseihin – muun muassa siihen ikuiseen, jossa Alm-Siira tipahti tuolilta vuonna 2010.

Jos koko ala ottaa tästä mallia, kenenkään ei tarvitse enää taistella oman toimituksen ulkopuolisten kanssa. Köyhiä uutispäiviä ei enää

ole, kun hassut sattumukset ja sanailut voidaan suunnitella kokouksissa hyvissä ajoin etukäteen ja vanhat linkittää mukaan.

Päätähtien roolia voisi kuitenkin kierrättää, jotta kaikki jaksavat työssään ja ihmisenä. Alm-Siira itsekin sanoi *Maikkarin* haastattelussa (!) jo vuonna 2012, että vaikka mokat ovat suuri lahja, hänen kortensa alkavat olla keos- ja uutisten huumoripätkistä voisivat jatkossa vastata kollegat.

Nina Erho

Ei ole helppoa

Helsinkiläinen ravintola Teatteri on kuuleman mukaan julkkisten suosiossa. "Kuulemalla" tarkoitamme tässä yhteydessä *Hymyn* verkkosivujen uutista. Jutun perusteella voi päätellä

myös sen, ettei elämä julkisuuden valokeilassakaan ole silkkaa päivänpaisteisilla ruusuilla tanssimista.

Hymy kertoo, että Teatterin vuodelle 2015 tarjottuihin VIP-kortteihin "on päässyt syntymään harmillinen virhe". On nimittäin niin, että niihin on vuosiluvun 2015 sijaan painettu voimassaoloajaksi vuosi 2014.

Näin VIP-maailman ulkopuolisena huoletaakin nyt, onko mahdollista, että myös sillä vanhalla eli oikealla vuoden 2014 "vipillä" pystyy luimimaan sisään koko vuoden 2015 ajan.

Journalistin toimituksessa tiedetään mainiosti, että juorulehti elää skuupeistaan. Muut kuin *Hymy* eivät ole VIP-gateä ymmärtäneet uutisoida. Onnittelut ja *Porilaisten marssi* siis Pasilaan!

Manu Haapalainen

Yleisönosasto

Jari Peltonen

AI JUMALISTE ETTÄ OTTAA PÄÄHÄN
NE KAIKKI VALITTAJAT NOILLA
KESKUSTELUPALSTOILLA. JUST YKS
PÄIVÄKIN MÄ ETIN JOTAIN HERNE-
KEITTORESEPTII, NIIN EIKÖ TÖU JOKU
ÄMMÄ SIIHEN SANOO ETTÄ SE VIHAA
HERNEKEITTOO. JUMALISTE MÄ
SUUTUIN. MÄ KUITTASIN SILLE
ETTÄ MÄ VIHAAN SEN
MIELIPIDETTÄ. NO MITÄ! SE LAITTO
ETTÄ SE VIHAA SIIS MUA.
NO EI OO TOSIAAN IHME ETTÄ
ON SITEN SITÄ VIHAPUHETTA.

